

TÜROFED

TURİZM RAPORU

- ▶ Döviz Kuru Turizm Geliri İlişkisi ▶ Konaklama Yatırımları ve İstihdam
- ▶ Otel Enflasyon Sepeti ▶ Bankaların Turizme Kullandırdığı Krediler
- ▶ Teşvik Belgesine Bağlanan Turizm Projeleri

TÜROFED
Türkiye Otelciler Federasyonu
Turkish Hotels Federation

Sayı: 1

Haziran 2010

TÜROFED
Turizm Raporu
Üç ayda bir yayınlanır
Yıl: 1, Sayı 1
Haziran 2010

Sahibi

TÜROFED
Türkiye Otelciler Federasyonu
Turkish Hotels Federation

TÜROFED adına
Ahmet Barut

Yayına Hazırlayan
Ekin Grubu Araştırma Birimi

Genel Müdür
Cihan Yiğın

Editör
Fehmi Köfteođlu

Yayın Koordinatörü
Erol Karabulut

Katkıda Bulunanlar
İsmail Toksoy
Özlem Kasa

Sanat Yönetmeni
Murat Kezli

Yazışma Adresi
Türkiye Otelciler Federasyonu (TÜROFED)
Genel Merkezi
Ebulula Mardin Cad. Maya Meridien İş Merkezi
D-2 Blk. K:3 D:13 Akatlar Beşiktaş / İSTANBUL
Tel : 212 351 42 00 pbx
Faks : 212 351 42 03
E-posta: info@turofed.org.tr
Web : www.turofed.org.tr

Yayına Hazırlayan
Ekin Grubu Araştırma Birimi
Halaskargazi Cad. 145-301/8 Şişli-İstanbul
Tel : 212 296 22 22
Faks : 212 247 44 60

Turizm Raporu, Türkiye Otelciler Federasyonu (TÜROFED) için Ekin Grubu Araştırma Birimi tarafından hazırlanmıştır.

Katkılarından dolayı **AKBANK**'a teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

● İlk Dört Ayda Turizm Geliri Yüzde 1 Azaldı	5
● İlk Dört Ayda Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçi Yüzde 10 Arttı	5
● Dövizdeki düşüş, ziyaretçi artış avantajını götürüyor...	6, 7
● Enflasyon Yükselişi Hız Kesti ama Otellerde Artış Sürüyor	8
● Turizm Sektörü Kredi Borcuna Sadık	9
● Türkiye'deki Yeni Tesis Sayısı Rakip Ülkelerden Daha Çok	10
● 20 Ayrı Kategoride 3604 Belgeli Tesis Var	11
● Yatak Kapasitesinin Yarıısı Antalya'da Yeni Yatırımlar Diğer İlleri Dengeleyecek	11
● 3 Ayda 528 Milyon Liralık 85 Proje Teşvik Belgesine Bağlandı	12
● İlk Beş Ayda Havayolu Trafığı Yüzde 25 Arttı	13
● Tek Başına THY'nin Uçak Sayısı Özel Sektördeki 13 Şirket Kadar	14
● Sektörün En Eski Birimi Olan Seyahat Acenteliği Gelecekte Umutsuz	15
● TÜROFED Türkiye Haritası	16, 17
● 5 Yıldızlı Tesis İçin Yatak Başına 63, 1 Yıldızlı İçin 11 bin TL Yatırım	18
● Konaklama Tesisleri Yılda 17 Bin Kişiyi İstihdam Olanağı Yaratıyor	19
● Sektörde Sigortalı Sayısı Yüzde 31 Arttı	19
● Turizm Büyüyor, Ama GSMH ve Turizmin İhracat Gelirlerindeki Payı Azalıyor	20
● Turizm Gelirinin İhracata Oranı En Yüksek Ülke Yüzde 623 ile Yunanistan	20
● Türkiye'nin Dünya Turizminden Ziyaretçi Olarak Aldığı Pay Yüzde 50 Artarken, Gelir Değişmedi	21
● Dünya Turizm Pastasından En Büyük Payı Avrupa Alıyor	21
● Türkiye 1 Milyon Yatak Kapasitesi ile Dünyanın İlk 10 Ülkesi Arasında	22
● Türkiye'deki Yatak Kapasitesi	23
● Avrupa'da Sektördeki Mesleki Örgütlenme Kamu Kurumu Niteliğinde	24
● Dünyada 2 Yılda 958 Bin Odada 2 Milyon Yeni Yatak Hizmete Girecek	25
● Türkiye'ye İlk Yabancı Otel Zinciri Hilton 55 Yıl Önce Geldi	27
● Türkiye Turizme Yatırım Yapılabilirliği İle Akdeniz Bölgesinin Çekim Merkezi	28, 29, 30, 31

Merhaba,

Türkiye Otelciler Federasyonu olarak yeni bir yayımla sizlerle birlikteyiz. Bu yayımı diğerlerinden ayıran en önemli özellik, günümüzde artık bir endüstri haline gelmiş olan turizmde durum ve beklentilerin ölçülebilir veri ve olgularla değerlendirilmesini sağlayacak olmasıdır.

Üç ayda bir (her çeyrekte) yayımlanacak olan “Turizm Raporu” adına uygun olarak sektöre ilişkin bir “durum” raporu sunmayı hedefliyor.

Turizm raporunun bu hedefi, sektörün dünden bugünlere gelişimi ile birlikte gelen noktadan yarınlara gidişinin de gereğidir. Zira, ölçülemeyen hiçbir sektör yönetilemez ve değeri bilinemez.

Turizm verileri ülkemizde neredeyse havaalanı giriş ve çıkışlarından ibarettir. Turizmin ülke ekonomisine, istihdama, diğer sektörlerle olan olumlu katkısı maalesef ülke genelinde algılanmamaktadır. Bu algı eksikliği de turizmin yarattığı katma değer oranında bir gücü kamuoyu ve hükümet katında yaratamamaktadır.

Bu yayının bir eksikliği ortadan kaldıracağına eminiz. TÜROFED Turizm Raporu; başta finans sektörü olmak üzere yabancı yatırımcılar, yazılı ve görsel basın, ekonomi bürokrasisi, tur operatörleri gibi farklı kesimler için başvuru kaynağı, referans noktası olacaktır.

Son dönemde Türk turizmindeki gelişmelere paralel olarak turizme yönelik yatırımlarını ve ilgisini arttıran, bir çok önemli projeye destek olan Türkiye'nin vizyoner finans kuruluşu Akbank'a bu yayınumıza katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Ahmet Barut
Türkiye Otelciler Federasyonu
TÜROFED Başkanı

TÜROFED Turizm Raporu

Türkiye'nin turizm sektöründeki hedeflerine ulaşabilmesi için turizm sektörüne desteğimiz artarak devam ediyor. Bu kapsamda **Türkiye Otelciler Federasyonu** ile birlikte "**Turizm Raporu**"nu yayınlamaktan dolayı çok mutluyuz. Söz konusu rapor, en güncel veriler ile sektöre ilişkin özel araştırmaları içerecek, sektördeki gelişmeleri yansıtarak geleceğe ilişkin planlama ve öngörüler için yol gösterici olacaktır.

Akbank olarak, global ekonomik kriz nedeniyle meydana gelen yavaşlamanın sadece geçici bir trend olduğuna, ekonomi düzeldikçe sektörün olumlu gelişmeler yaşayacağına inanıyoruz. Nitekim Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre 2010 yılı sonunda dünya turizminin 2009'a oranla **% 3 ile 4 arasında büyümesi** beklenmektedir. Krizin sona ermesinin ardından ise seyahatlerin her yıl % 5 oranında artması ve bu büyümede özellikle **Çinli ve Hintli turistlerin** önemli bir rol oynaması öngörülmektedir. Bu doğrultuda, uluslararası turist sayısının da hızla artarak, 2009 yılında 880 milyondan, 2020 yılında 1.6 milyara ulaşması tahmin edilmektedir. Sektörün büyümesi 7 yıl içinde dünya genelinde 3.3 milyon yeni iş olanağı yaratarak işgücünü de olumlu etkileyecektir.

Türkiye'de ise turizmin 2010 yılında dünya hızının üzerinde büyüyerek hem turist sayısında hem de turizm gelirlerinde **% 10-12 düzeyinde artış** yaşanacağına işaret ediliyor.

Gelecek; müşteri kitlesi daha geniş olan, mevsimsellikten etkilenmeyen ve maliyetleri daha düşük olan **şehir otelciliğinin** büyüyeceğini gösteriyor. Ayrıca, ülkemiz turizm geleceğinin şekillenmesinde **kongre, sağlık, yat, eko turizmi ve lüks hizmet** sunumu gibi konseptlerin ön plana çıkmasını bekliyoruz. Diğer taraftan sektörde yapılan yenileme veya yeni yatırımların **enerji verimliliği** sağlayacak şekilde yapılması da önem kazanacak.

Büyük potansiyel taşıyan turizm sektörü, Akbank'ın da öncelikli sektörleri arasında yer alıyor. Akbank olarak turizm yatırımları için **722 milyon USD proje finansmanı** sağladık, sektörün ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak **Turizme Destek Paketi**'ni hazırladık. Yapılan yatırımların enerji maliyetlerini de azaltması amacıyla **Enerji Dostu Kredi**'yi hayata geçirdik. Turizm bölgelerinde düzenlediğimiz toplantılar ile sektör temsilcileriyle pek çok kez bir araya geldik, turizm fuarlarında yer aldık, sorunlarını dinledik, turizm haftasını kutladık.

Önümüzdeki dönemde de sektörün ihtiyaçlarına çözüm üretmek için çalışmalarımızı sürdüreceğimizi belirtir, işbirliğinden ötürü **TÜROFED**'e teşekkür ederim.

Ferda Besli
Akbank Genel Müdür Yardımcısı

Ziyaretçi Sayısı Yüzde 10 Arttı

Turizm Geliri Yüzde 1 Düştü

Bu yıl, gelen yabancı ziyaretçi sayısı ile elde edilen turizm geliri ters orantılı geliyor.

Yabancı ziyaretçi sayısı artarken turizm geliri düştü.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre bu yılın ocak-mayıs dönemi kapsayan beş ayda Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10 arttı.

TC Merkez Bankası'nın ödemeler dengesi raporundaki verilere göre ocak-Nisan aylarını kapsayan dönemde turizm geliri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 1 düştü. TC Merkez Bankası'nın ödemeler dengesinde yer alan turizm

	2010 Ocak	2010 Şubat	2010 Mart	2010 Nisan	2010 Ocak-Nisan	2010 Ocak-Nisan	DEĞİŞİM 2009-2010
Turizm (Net)	463	400	560	655	2.322	2.078	-10,51
Turizm Geliri	735	721	957	1.037	3.488	3.450	-1,09
Turizm Gideri	-272	-321	-397	-382	-1.166	-1.372	17,67

KAYNAK: TCMB

verileri TÜİK'e göre daha geç açıklandığından turizm geliri verileri ziyaretçi sayısı verilerine göre daha sonradan geliyor. Merkez Bankası, Ocak-Nisan Dönemi Ödemeler Dengesi verilerine göre; bu yılın ilk dört aylık döneminde turizm gelirleri 2009 yılının aynı dönemine göre yüzde 1.1 azala-

rak 3 milyar 450 milyon dolara geriledi. Bu dönemde turizm giderleri ise yüzde 17.7 artarak 1 milyar 372 milyon dolara yükseldi. Buna göre, 2010 yılının ilk dört aylık döneminde net turizm gelirlerinin geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 10.5 azaldı.

● Türkiye'ye Gelen Ziyaretçi ve Turizm Geliri

YILLAR	YABANCI			VATANDAŞ			TOPLAM		
	TURİZM GELİRİ (1000 \$)	ZİYARETÇİ SAYISI	ORTALAMA HARCAMA (\$)	TURİZM GELİRİ (1000 \$)	ZİYARETÇİ SAYISI	ORTALAMA HARCAMA (\$)	TURİZM GELİRİ (1000 \$)	ZİYARETÇİ SAYISI	ORTALAMA HARCAMA (\$)
2001	7 386 246	11 276 532	655	2 680 908	2 173 589	1 233	10 067 155	13 450 121	748
2002	9 009 677	12 921 981	697	2 891 247	2 292 535	1 261	11 900 925	15 214 516	782
2003	9 676 623	13 701 418	706	3 526 520	2 600 632	1 356	13 203 144	16 302 050	810
2004	12 124 059	17 202 996	705	3 763 639	3 059 644	1 230	15 887 699	20 262 640	784
2005	13 929 300	20 522 621	679	4 224 203	3 601 880	1 173	18 153 504	24 124 501	752
2006	12 556 829	19 275 948	651	4 294 117	3 872 721	1 109	16 850 947	23 148 669	728
2007	13 989 952	23 017 081	608	4 497 055	4 197 907	1 071	18 487 008	27 214 988	679
2008	16 801 618	26 431 124	636	5 149 189	4 548 855	1 132	21 950 807	30 979 979	709
2009	15 853 074	27 347 977	580	5 396 260	4 658 172	1 158	21 249 334	32 006 149	664

Beş Ayda Gelen Yabancı Ziyaretçi Sayısı

Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısı yılın ilk 5 aylık döneminde yüzde 10 dolayında artarak 8 milyonu aştı. Türkiye geçen yılın aynı döneminde 7,3 milyon ziyaretçi ağırlamıştı.

5 aylık dönem içinde ana pazarlardan BDT ve Almanya'da yüzde 4,5 artış yakalanırken Rusya pazarında yüzde 29, İngiltere pazarında da yüzde 13'lük bir gelişme kaydedildi. Öte yandan bu yıl hızlı yükselen İran'dan girişler de yüzde 90 dolayında yükseldi.

● Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçi (Ocak Mayıs)

	2009	2010	Değişim
ANTALYA	1.834.935	2.242.166	22,19
İSTANBUL	2.565.919	2.434.371	-5,13
MUĞLA	440.679	512.858	16,38
İZMİR	280.814	271.963	-3,15
KUŞADASI*	101.755	107.964	6,10
DİĞER	2.103.440	2.501.236	18,91
TOPLAM	7.327.542	8.070.558	10,14

8 milyon bandı aşıldı

Bakanlık tarafından açıklanan Ocak-Mayıs ayı yabancı ziyaretçi girişi verilerine göre, Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısı yılın 5 aylık döneminde yüzde 10 dolayında artarak 8 milyon 70 bin 558'a çıktı. Türkiye geçen yılın aynı döneminde 7 milyon 327 bin 542 ziyaretçi ağırlamıştı.

Yılın ilk 5 aylık döneminde ana pazarlardan BDT ve Almanya'da yüzde 4,5 artış yakalandı. Almanya'dan gelenlerin sayısı 1 milyon 259 bine ulaşırken, Rusya pazarından girişler de yüzde 29 artarak 678 bine çıktı.

İran ve Suriye'de hızlı yükseliş sürüyor

Öte yandan son yılların yükselen pazarlarından İngiltere'den girişler yüzde 13 yükselerek 584 bine çıkarken, bu yıl hızlı yükselen İran pazarı da yüzde 90 artışla 739 bine ulaştı.

Vizenin kaldırıldığı Suriye'den girişlerdeki artış da devam ediyor. İlk 5 aylık dönemde bu ülkeden yapılan girişler yüzde 108 artarak 298 bine çıkarken, bu yıl artma eğiliminde olan İsrail pazarındaki büyüme oranında yavaşlama başlandı. Bu pazar ilk 5 ayda yüzde 13 dolayında artış yakaladı. Diğer bir sınır kapısı olan ve geçmiş yıllarda çok hızlı büyüyen Gürcistan'dan girişler ise 5 ayda yüzde 20 gerileyerek 361 bine düştü.

Dövizdeki düşüş, ziyaretçi artış avantajını götürüyor...

Türkiye turizmde 2010'a 2009'da elde edilen avantajlarla girdi. Geçen yıl, uluslararası alanda yaşanan büyük ekonomik kriz birçok alanda olduğu gibi turizmde de her ülkeyi farklı biçimlerde etkiledi.

Geçen yıl, uluslararası alanda yaşanan büyük ekonomik kriz birçok alanda olduğu gibi turizmde de her ülkeyi farklı biçimlerde etkiledi.

Türkiye 2009 yılını turizmde beklenenden daha az kötü, hatta 'iyi' denebilecek sonuçlarla kapattı ve 2010 yılına bu avantajla girdi.

Ancak bu durum değişti.

Durumu değiştiren ise uluslararası para birimlerinden birinin diğeri karşısındaki değerini ifade eden parite oldu.

Avrupa para birimi Avro'nun Amerikan para birimi Dolar ve İngiliz para birimi Pound karşısında değer yitirmesi nedeniyle, turizm gelirinin yüzde 60'a yakın bölümünü Avrupa para birimi Avro üzerinden elde eden Türkiye'de sektör bu yüzden ciddi kayıplar veriyor.

2009 yılının Ocak-Haziran döneminde, Amerikan para birimi Dolar, Avrupa para birimi Avro ve İngiliz para birimi Pound'un TL değer karşılıkları da

● Döviz kurunun TL karşısındaki değişiminin turizm gelirin'e yansımaları

	A Turizm Geliri (Milyon \$)	Yıllık Ortalama Avro - Dolar Paritesi	B Paritedeki Değişim(%)	(Ax0,60)xB Paritenin Dolar Cinsinden Turizm Gelirine Etkisi
2002	11.901	0,95	-	-
2003	13.203	1,13	+18,9	+1.497
2004	15.888	1,24	+9,7	+943
2005	18.154	1,25	+0,8	+87
2006	16.851	1,26	+0,8	+81
2007	18.487	1,37	+8,7	+965
2008	21.951	1,47	+7,3	+961
2009	21.249	1,39	-5,4	-688

Kaynak: TYD

ortalama yüzde 2 dolayında yükselmişti. 2010 yılının ilk yarısında ise bu ilişki tersine döndü. Bu yılın 6 aylık döneminde, TL karşısında Avro yüzde 5-6, Pound yüzde 2-3 ve Dolar da yüzde 6-7 bandında düşüş gösterdi.

Avro / Dolar dengesi

Avrupa'daki ekonomik krizin son aylarda derinleşmeye başladığı görüşlerinin hakim olduğu süreçte, dalgalanmalar kurlara da yansdı.

Uluslararası alanda en temel göstergelerden olan Avro / Dolar paritesi 2010'da Dolar lehine ciddi bir değişim gösterdi. 2008 ve 2009 yıllarında 1,4-1,5 bandında olan Avro/Dolar paritesi, son aylarda 1,20'nin de altına doğru geriledi

Avro / Pound paritesi 2007'nin gerisinde

Avrupa içinde ekonominin bir diğer temel göstergesi Pound/Avro dengesi de 2007 yılında 1,46 seviyelerinden iken 2008'de 1,26'ya geriledi. 2009 yılında biraz daha gerileyen parite 1,12'lere kadar indi. İçinde bulunduğumuz yılda ise Avrupa piya-

salarında yayılan kriz endişesinden etkilenen denge çok fazla değişim göstermedi. 2010'un ilk yarısında Pound/Avro dengesi 1,14-1,15 bandında seyretti.

Gelirleri Avro, Dolar ve Pound gibi yabancı paralar cinsinden olan turizm sektörü gibi dışa açık sektörler 2009 yılında kurların Lira karşısında gösterdiği artışlardan dolayı süreçten olumlu şekilde etkilenirken, 2010'da bu eğilim tersine döndü

Türkiye avantajını yitiriyor

Pound'un Avro karşısındaki durumu, Avrupa pazarlarını, özellikle de İngiltere'den yurtdışı seyahat eğilimini de yakından ilgilendiriyor. Tablo ve grafikten de görüldüğü üzere, İngiltere'de yaşayanların Avro bölgesi içinde alım güçlerinde önemli oranda bir gerileme oluştu. 2007'de 1,4 bandında olan parite, 2010 yılında 1,1'lere kadar geriledi.

Bu durum, İngiltere'den dışarıya yapılan seyahatlerde, değeri istikrarlı olan Türkiye gibi ülkelere olan talebi de olumlu yönde etkiliyor.

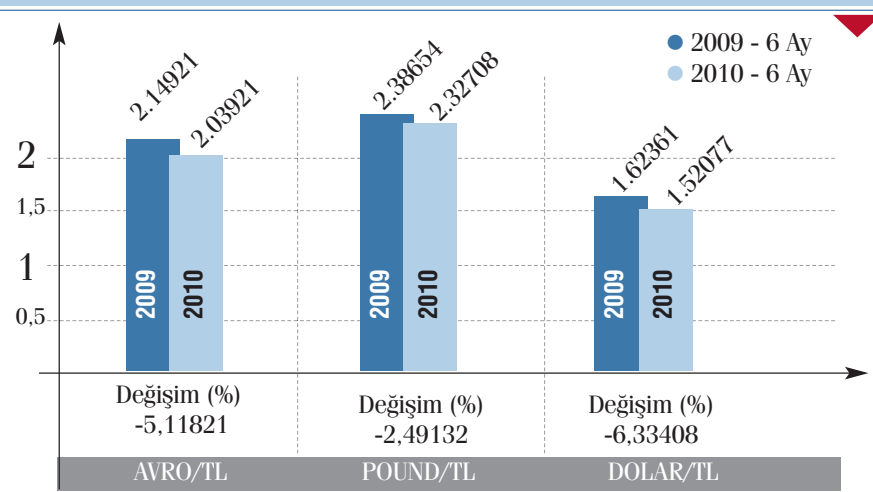
Turizm gelirinde 1 milyar dolar düşüş

Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği (TYD)'nin hesaplamalarına göre Avro'daki değer kaybı yıl sonunda turizm gelirlerinde 1 milyar dolarlık kayba neden olacak.

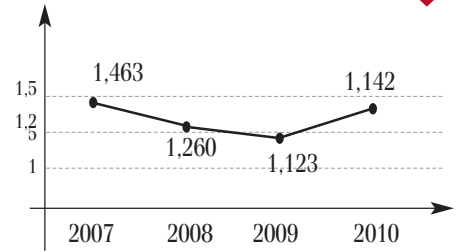
Hesaplama 2010 yılının haziran ayı itibariyle Avro/Dolar paritesinin yıllık ortalamada 1,25 civarında seyredeceği varsayıldı. Buna göre turizm gelirleri 2009 yılına göre yüzde 10'luk düşüşle 1 milyar dolarlık bir gerilemeye neden olacak.

Döviz kurunun izlediği seyir başta ihracat olmak üzere birçok sektörü ciddi biçimde etkiliyor. Turizm sektörü döviz kurundan bir de Avrupa para birimi Avro ile ABD para birimi Dolar'ın birbirlerine karşı değerlerini ifade eden paritedeki değişimden etkileniyor. Bu nedenle Avro'nun dolar karşısında değer yitirmesi turizmde ek zarar neden oluyor.

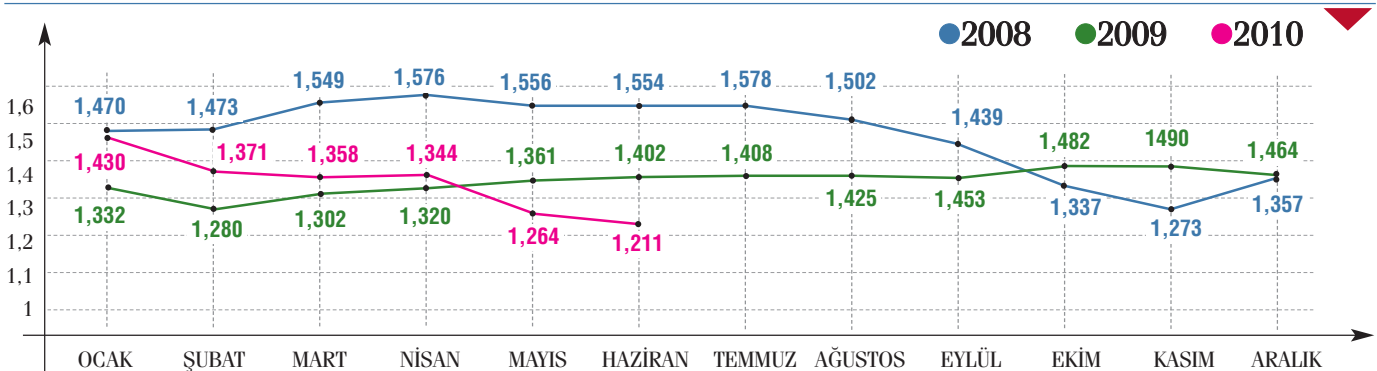
Kurlar 6 ayda hangi aralıkta seyretti ?

Avro / Pound Paritesi

Avro / Dolar Paritesi

Enflasyon Yükselişi Hız Kesti ama Otellerde Artış Sürüyor

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'in açıkladığı Haziran ayı Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) verileri baz alınarak Ekin Grubu Araştırma Birimi tarafından hazırlanan 'Otel Enflasyon Sepeti Endeksi' Haziran ayı sonuçlarına göre, Türkiye genelinde artış hızı kesilen enflasyon, otellerde bazı kalemlerde yüksek oranlı olarak artmaya devam ediyor.

TÜİK verilerine göre, Türkiye'de 6 aylık fiyat artışları ortalama yüzde 9,2 seviyesinde seyretti

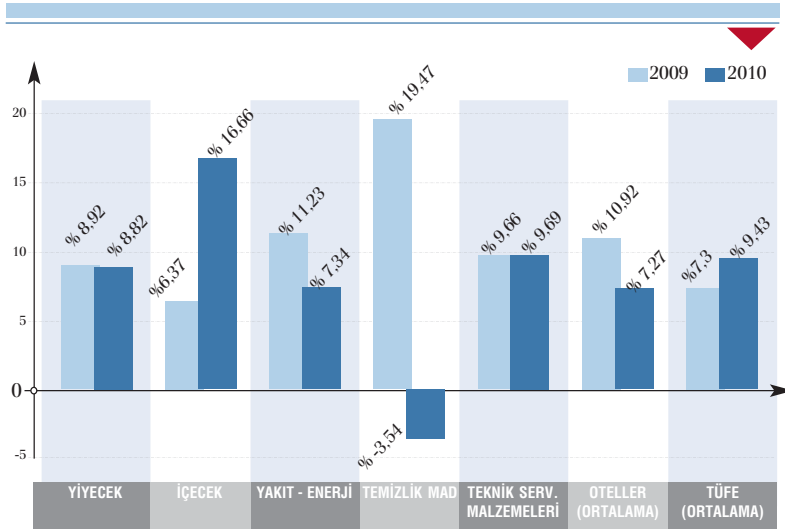
Bu dönemde otellerdeki yiyecek-içecek grubunda gözlenen fiyat artışları ise yüzde 14 düzeyinde gerçekleşti.

Ekin Grubu Araştırma Birimi'nin hazırladığı Otel Enflasyon Sepeti Endeksi'ne göre 6 aylık dönemde fiyatı en çok yükselen gruplar; yüzde 19 ile içecek, yüzde 11 ile teknik servis malzemeleri oldu. Et, süt ve meyve grubu fiyatlarındaki yüksek oranlı artışlar ise devam etti.

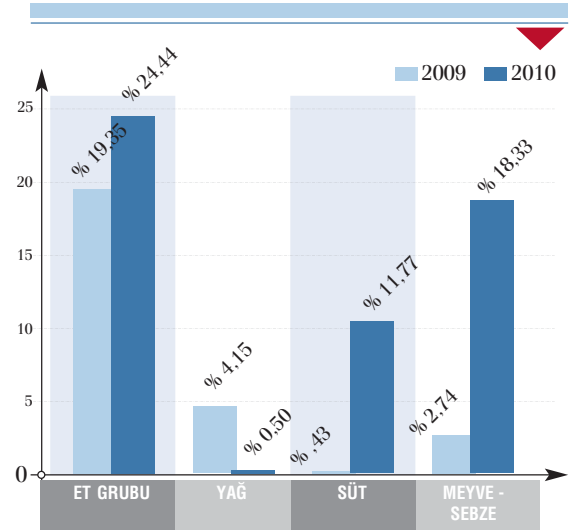
Bu dönemde yüzde 14 artış gösteren otellerdeki yiyecek-içecek grubunda ise artış, geçen yılın aynı döneminde yüzde 8 olarak gerçekleşmişti.

Ekin Grubu Araştırma Birimi'nin hazırladığı Otel Enflasyon Sepeti Endeksi'ne göre 6 aylık dönemde et grubu fiyatları yüzde 24, süt grubu ile meyve-sebze grubu fiyatları da yüzde 13 dolayında yükseliş gösterdi.

● Otel Enflasyon Sepeti (Fiyat Artışları Yüzde)

● Bazı Ürün Gruplarında Artışlar (%)

● Aylara Göre Otel Enflasyon Sepeti

2009	Yiyecek	İçecek	Yakıt-Enerji	Su	Temizlik Malzemeleri	Teknik Serv. Malzemeleri	Oteller (Ortalama)	TÜFE (Ortalama)
Ocak	12,29	4,96	17,74	11,62	22,22	7,72	12,76	9,50
Şubat	7,48	5,19	14,22	11,11	21,23	10,22	11,58	7,73
Mart	9,34	7,33	12,62	9,74	19,46	10,67	11,53	7,89
Nisan	7,87	7,01	8,90	8,82	17,76	10,27	10,10	6,13
Mayıs	7,62	7,33	2,67	8,21	16,66	9,44	8,65	5,24
Haziran	11,31	7,61	1,59	6,34	16,19	9,02	8,68	5,73
Temmuz	8,61	12,21	-3,60	5,17	13,16	8,61	7,36	5,39
Ağustos	5,97	11,73	-4,09	4,33	10,13	8,49	6,09	5,33
Eylül	5,60	11,34	-4,59	3,53	9,51	8,61	5,66	5,27
Ekim	4,50	11,80	-6,34	3,57	9,06	8,30	5,15	5,08
Kasım	5,11	11,59	-6,13	3,11	7,65	6,38	4,62	5,53
Aralık	7,61	11,02	-1,21	2,98	3,83	5,21	4,91	6,53
2010	Yiyecek	İçecek	Yakıt-Enerji	Su	Temizlik Malzemeleri	Teknik Serv. Malzemeleri	Oteller (Ortalama)	TÜFE (Ortalama)
Ocak	7,31	22,16	5,17	2,12	-3,47	12,14	7,57	8,19
Şubat	12,82	23,36	6,96	1,65	-4,76	11,47	8,58	10,13
Mart	9,90	18,82	7,61	1,75	-6,40	11,37	7,18	9,56
Nisan	9,68	18,99	9,80	1,75	-7,29	11,23	7,36	10,19
Mayıs	4,38	0,00	7,16	16,02	4,20	2,24	5,67	9,10

● Ana Gruplarda Durum

2009	Et Grubu	Yağ Grubu	Süt Grubu	Meyve - Sebze
Ocak	16,66	11,20	1,55	1,88
Şubat	16,85	6,06	1,01	-11,19
Mart	20,79	3,39	0,06	4,21
Nisan	22,65	1,41	-0,42	6,09
Mayıs	19,82	-1,29	-0,04	12,70
Haziran	17,07	-2,23	-0,06	33,97
Temmuz	15,43	-3,94	0,66	24,45
Ağustos	16,88	-6,17	0,76	14,49
Eylül	19,19	-4,90	0,63	11,21
Ekim	22,53	-3,96	1,50	0,88
Kasım	25,12	-3,84	3,49	4,02
Aralık	27,75	-2,33	5,95	13,28
2010	Et Grubu	Yağ Grubu	Süt Grubu	Meyve - Sebze
Ocak	24,48	-4,24	10,21	12,98
Şubat	25,43	-2,70	14,02	33,78
Mart	23,46	-2,30	14,71	20,31
Nisan	25,76	-2,46	13,55	19,20
Mayıs	23,08	14,19	6,35	5,38

Turizm Sektörü Kredi Borcuna Sadık

Merkez Bankası verilerine göre, turizm sektörü, kredi borcunu en düzenli ödeyen kesimlerden.

Bankaların turizm sektörüne kullandığı kredilerin büyük bölümünü konaklama tesisleri kullanıyor.

Bankaların konaklama tesislerine kullandığı kredilerin geri dönüş oranı ise diğer sektörlerle göre daha yüksek. Bir başka deyimle turizmin konaklama kesimi bankalara olan kredi borcunu geri ödemekte en iyi performans gösteren kesimlerden.

2001 yılında yaşanan ağır ekonomik kriz döneminde turizm bankalarının turizm sektörüne kullandığı toplam krediler içinde tasfiye olacak miktar toplamın yüzde 20'si iken, bu oran 2009'da yüzde 3.14'e düştü.

Merkez Bankası verilerine göre, bankalar turizm sektörüne 2009 yılında toplam 11.5 milyar TL'ye yakın kredi kullandı. Bu kredinin yüzde 3.14'üne karşılık düşen 364 milyon TL'lik bölümü tasfiye olacak miktar oldu.

Merkez Bankası verilerine göre mart ayı itibariyle bankaların turizme kullandığı toplam kredi

miktarı 12 milyar TL'yi geçti. Bunun içinde tasfiye olacak miktar ise önceki yıla göre biraz daha azalarak 355 milyon TL'ye geriledi.

Buna göre bankaların turizmde ağırlıklı olarak konaklama tesislerine kullandığı krediler içinde geri dönmeyenlerin oranı yüzde 2.96'ya düştü.

Yılın ilk iki aylık döneminde diğer sektörlerde geri dönmeyen kredilerin toplama oranı ise; Toptan ve perakende ticarete yüzde 14, tekstilde yüzde 8, inşaatta yüzde 6 olarak gerçekleşti.

● Bankaların Turizm Sektörüne Kullandığı Krediler

	Kullanılan Kredilerin Toplamı	Geri Dönmeyen Kredilerin Tutarı	Tasfiye Olacak Kredilerin Toplam İçindeki Payı (%)
1999	650.714,00	47.015,00	7,23
2000	845.501,00	107.968,00	12,77
2001	1.108.878,00	230.622,00	20,8
2002	1.240.742,00	221.905,00	17,88
2003	1.477.627,00	193.676,00	13,11
2004	2.147.707,00	126.972,00	5,91
2005	3.419.726,00	104.658,00	3,06
2006	5.644.554,00	134.206,00	2,38
2007	6.172.224,00	160.376,00	2,60
2008	9.851.000,00	261.026,00	2,65
2009	11.596.735,20	364.560,30	3,14
2010*	12.009.609,40	355.704,30	2,96

*Mart 2010 itibariyle

Türkiye'deki Yeni Tesis Sayısı Rakip Ülkelerden Daha Çok

Türkiye'de işletmede olan tesislerdeki toplam yatak kapasitesinin yüzde 44.6'sı 10 yaşın altında. Bu oran İspanya'da yüzde 41.9 iken Yunanistan'da yüzde 18.3'tür. Bu durumda Türkiye, Akdeniz ülkeleri arasında en genç tesislere sahip ülke.

Avrupa Birliği (AB) resmi istatistik kurumu olan Eurostat verilerine göre AB üyesi 27 ülkedeki otel ve benzeri tesislerde toplam 11,9 milyon yatak bulunuyor. AB ülkeleri içinde en fazla yatağa sahip olan ülke 2,2 milyonla İtalya. O'nu İspanya, Almanya, Fransa ve İngiltere izliyor.

Bu arada AB Eurostat'ın Ocak 2010'da yayınladığı veriler baz alınarak yapılan hesaplama göre, AB üyesi ülkelerden en genç yatak kapasitesine sahip olan İspanya'da 10 yaşın altındaki yatakların toplam içindeki oranı yüzde 41 iken, bu oranın Türkiye'de yüzde 44 olduğu belirlendi.

Kısa adı TYD olan Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği'nin Ar-Ge birimince yapılan araştırmada, Türkiye'de işlemeye giren tesisler 5 yıllık dilimlerde halinde ele alındı.

Buna göre 2008 sonu itibarıyla Türkiye'de uluslararası standartlara sahip işletme belgeli olarak faaliyet gösteren tesislerde toplam 567.000 yatak kapasitesi bulunuyor.

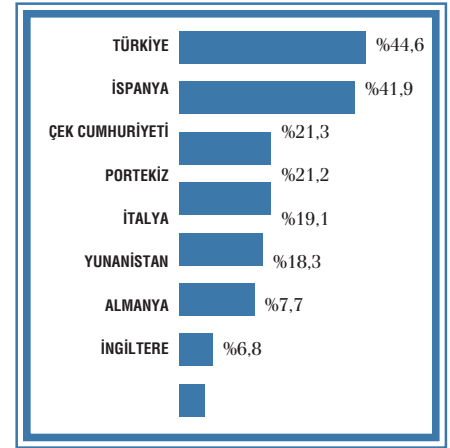
Türkiye'nin rakip ülkelere göre genç tesislere sahip olması kızışan rekabet ortamında önemli avantaj sağlıyor.

Türkiye'nin bu avantajı sürdürülebilmesi için süreden beri gündeme gelen tesislerin yenilenmesi önem kazanıyor.

Nitekim uluslararası alanda yaşanan krizde turizm sektörü en ağır darbeyi alan İspanya, bu dönemde tesislerin yenilenmesine özel bir önem verdi. Bu kapsamda İspanya, düşük faizli kolay kullanılabilen 100 milyonlarca avroluk kaynağı turizm sektörünün hizmetine sundu. Türkiye'de de, rakip ülkelerden farklı olarak her yıl çok sayıda yeni tesis hizmete girmeye devam etse de, yenileme yatırımlarının da ihmal edilmemesi gerekiyor.

Uluslararası standartlara göre konaklama tesisleri, işletmeye girdikten sonra her yıl küçük çaplı yenilemelerden başka 10 yılda bir geniş kapsamlı ye-

● *Ülkelerin 10 yaş altındaki yatak kapasitelerinin toplamlarına oranı*

nileme yapması gerekiyor. Buna göre Türkiye işletmedeki tesislerinin yaşı rakip ülkelere göre daha genç olmakla beraber 10 yaşın üzerine çıkan tesisler için bir plan dahilinde planlanması gerekiyor.

● *Türkiye'de Hizmette Olan İşletme Belgeli Tesislerin Yaş Ortalaması*

Dönem	Hizmete giren tesislerdeki toplam yatak kapasitesi	Bu dönemde hizmete giren tesislerdeki yatak kapasitesinin toplam içindeki payı	Bu gruptaki tesislerin ortalama yaşı
2004-2008	146.000	25.75	2,5
1999-2003	107.000	18.87	7,5
1994-1998	79.000	13.93	12,5
1989-1993	113.000	19.93	17,5
1984-1988	56.000	9.87	22,5
1983'e kadar	66.000	11.64	27,5
1983-2008 Toplam	567.000	100.00	12.7 (*)

(*) Yatakların ortalama yaşı
Kaynak:TYD

Yatak Kapasitesinin Yarısı Antalya'da Yeni Yatırımlar Diğer İlleri Dengeleyecek

Türkiye'de yılda ortalama 20 bin yatak kapasiteli yeni tesis hizmete giriyor. Yeni tesis için kısa süre öncesine kadar ağırlıklı olarak kıyı bölgeleri tercih edilirken son dönemde otel yeni otel yatırımları için Türkiye'nin iç bölgeleri ve Anadolu'nun diğer illeri de tercih edilmeye başlandı.

Nitekim, işletme belgeli, yani halen hizmet veren tesislerin illere göre dağılımında ilk beş il dışında kalan diğer illerin tamamının payı yüzde 21 iken, yatırım belgeli, yani yatırımı devam eden, önümüzdeki dönemde hizmete girecek olan tesislerdeki yatak kapasitesi ile diğer illerin toplamdaki payı yüzde 25 ile Antalya'dan sonra 2. sırada yer alıyor

Bu da konaklama yatırımlarının önümüzdeki dönemde iç bölgelere ve Anadolu'nun diğer illerine yayılacağını gösteriyor.

Ancak konaklama tesislerinin bölgelere dağılımında son dönemde artan bu eğilime karşın işletmedeki tesislerdeki toplam yatak kapasitesi hala

büyük oranda kıyı bölgelerinde bulunuyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan işletme belgeli tesislerin illere ve bölgelere göre dağılımı incelendiğinde, halen işletmede olan toplam 600 bine yakın yatak kapasiteli tesislerin işletmede olanlarından yüzde 46'sı Antalya'da bulunuyor. Yatırım belgeli, yani yapımı devam eden tesislerin de

yüzde 32'si Antalya'da yer alıyor.

Yatak kapasitesi dağılımında Antalya'yı işletmedeki yatakların yüzde 14'ü yatırımdakilerin yüzde 20'si ile Muğla izliyor. Yatak kapasitesinin illere göre dağılımında daha sonra İstanbul, İzmir ve Aydın geliyor.

● Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan belgeli tesislerin bölgelere göre dağılımı

İLLER	İŞLETME BELGELİ		YATIRIM BELGELİ	
	Tesis Sayısı	Yatak Kap.	Tesis Sayısı	Yatak Kap.
ANTALYA	25,1	46,2	21,9	32,7
MUĞLA	14,5	14,3	18,3	20,7
İSTANBUL	14,1	10,7	10,2	9,7
İZMİR	5,2	4,6	5,4	5,6
AYDIN	3,1	3,2	3,5	5,9
DiĞER	38	21	40,7	25,4

20 Ayrı Kategoride 3604 Belgeli Tesis Var

Türkiye'de Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan İşletme Belgeli 3.604 tesis faaliyet gösteriyor.

Bakanlığın yayınladığı 'İşletme Belgeli Tesisler' listesine göre Türkiye genelinde faaliyet gösteren işletme belgeli tesislerin 655 adedi 3 yıldızlı otel, 577 adedi 2 yıldızlı otel, 530 adedi 4 yıldızlı otel, 456 adedi özel belgeli tesis, 349 adedi de 5 yıldızlı otel niteliği taşıyor.

İşletme belgeli tesislerin türlerine göre dağılımı incelendiğinde, işletme belgeli lokanta

sayısı dikkat çekiyor. Bakanlık verilerine göre Türkiye'de 535 lokanta Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan işletme belgeli olarak faaliyet gösteriyor. Bu sayı ile lokantalar işletme belgeli tesisler listesinde 3. sırada yer alıyor.

● Bakanlıktan Belgeli Tesis ve İşletmeler

İŞLETME BELGESİ, TESİS TÜRÜ	TESİS SAYISI	İŞLETME BELGESİ, TESİS TÜRÜ	TESİS SAYISI
3 yıldızlı Otel	655	Günöbirlik Tesis	40
2 yıldızlı Otel	577	Yüzer Tesis	26
Lokanta	535	Butik Otel	21
4 yıldızlı Otel	530	Tatilköyü	20
Özel Tesis	456	Bileşik Tesis-Turizm Kompleksi	19
5 yıldızlı Otel	349	Motel	16
Müstakil Apart Otel	101	Mola Noktası	15
1 yıldızlı Otel	77	Kafeterya	14
Eğlence Yeri	67	Bar	11
Pansiyon	51	Diğer Tesisler	15

TOPLAM 3604

3 Ayda 528 Milyon Liralık 85 Proje Teşvik Belgesine Bağlandı

Turizme yatırım isteği devam ediyor. Girişimcilerin yatırım niyeti beyanı olarak kabul edilen, Hazine Müsteşarlığı'nca teşvik belgesine bağlanan proje sayısı yılın ilk çeyreğinde 85 oldu.

Yılın ilk üç aylık döneminde teşvik belgesine bağlanan projelerin toplam yatırım tutarının 585 milyon TL olduğu belirlendi.

Teşvik belgesine bağlanan toplam 85 projeden 49'u komple yeni tesis yapımını öngörüyor. Geri kalan 20 proje ise yenileme ve tevsi yatırımını amaçlıyor.

Teşvik belgesine bağlanan konaklama alanına yönelik yatırım projeleri arasında, turizm ile ilgisi olmadığı halde yapılan değişiklikler ile konaklama yatırımları listesine alınan öğrenci yurtları da bulunuyor. Buna göre yılın ilk üç ayında yatırım teş-

vik belgesine bağlanan konaklama alanına yönelik projeler arasında 16 adet öğrenci yurdu yatırımı da bulunuyor.

Hazine tarafından turizm sektörüne verilen komple yeni yatırım teşvik belgeleri ile 49 tesiste 4 binden fazla oda ve 9 bine yakın yeni yatak yapılacak. Bu tesislerde 2 bin dolayında insana iş olanağı yaratılacak.

● Teşvik Belgesine Bağlanan Komple Yeni Yatırım Projelerinin İllere Dağılımı

Muğla	5	Rize	2
İzmir	5	Hatay	2
Samsun	3	Gaziantep	2
Erzurum	3	Çanakkale	2
Balıkesir	3	Ankara	2
Antalya	3	Diğerleri	17

● Teşvik Belgesine Bağlanan Komple Yeni Yatırım Projelerinin Tesislere Dağılımı

3 yıldız	22
Yurtlar	16
Otel	13
4 yıldız	8
5 yıldız	3
Butik	2
2 yıldız	1

● Ocak-Mart döneminde, turizme yönelik projeler için alınan teşvik belgeleri

	Proje Sayısı	Teşvik Miktarı TL	Teşvik Alan Oda Sayısı	Teşvik Alan Yatak Sayısı
Toplam Proje	85	528.811.466	10.264	22.852
Komple Yeni Yatırım	49	380.841.858	4.485	8.937

● Turizm Sektöründe Alınan Yatırım Teşvik Belgeleri

Yıllar	Alınan Teşvik Belgesi Sayısı (Adet)	Teşvik Belgesine Bağlanan Projelerin Yatırım Değeri (Milyon TL)
1987	288	6.542.169
1988	463	8.236.938
1989	592	15.564.558
1990	138	4.846.509
1991	141	5.860.569
1992	115	28.806.130
1993	152	23.236.115
1994	58	9.583.270
1995	137	70.959.779
1996	186	83.226.158
1997	284	237.562.320
1998	243	210.739.571
1999	199	302.372.683
2000	153	315.462.000
2001	116	323.382.000
2002	173	1.456.421.000
2003	257	2.710.887.000
2004	179	1.703.283.000
2005	228	2.956.181.000
2006	146	1.787.221.444
2007	124	1.267.739.064
2008	164	1.840.851.148
2009	179	2.452.903.949

İlk Beş Ayda Havayolu Trafiki Yüzde 25 Arttı

Türkiye'de yeni havaalanlarının açılması ve havayolu şirketlerinin iç hat seferlerini artırması ile hava trafiği yılın ilk beş aylık döneminde yüzde 25 arttı. Türkiye'de şu anda değişik illerde ve bazı illerde birden çok olmak üzere toplam 45 havaalanı yolcu trafiğine sahne oluyor.

Devlet Hava Meydanları (DMHİ) verilerine göre bu yılın Ocak-Mayıs aylarını kapsayan dönemde Türkiye'nin toplam havayolu taşımacılığı, dış hatlarda yüzde 26.9, iç hatlarda da yüzde 22.8 arttı.

Havaalanlarının yolcu trafiğine göre sıralamasında ilk beş aylık dönemde Türkiye'deki 45 havaalanına iç ve dış hatlardan gelen /giden toplam yolcu sayısı 33.9 milyon kişi olarak gerçekleşti.

Bu trafiğin yüzde 50'den fazlası ise iki havaalanı, İstanbul ve Antalya'da gerçekleşti.

2010 yılının ilk beş aylık döneminde İstanbul Atatürk Havaalanı'nın toplam yolcu sayısı yüzde 11.5 oranında artarken, dış hat yolcu yüzde 14, iç hat yolcu sayısı ise yüzde 17 arttı.

Yılın ilk beş aylık döneminde Antalya'nın toplam yolcu sayısı ise yüzde 26.4 arttı.

Bu dönemde dış hat yolcu sayısı yüzde 28.2, iç hat yolcu sayısı yüzde 21.6 oranında arttı.

Yılın ilk beş ayında Balıkesir, Balıkesir Körfez, Siirt ve Alanya-Gazipaşa havaalanlarına yolcu trafiği hiç olmadı.

● Havaalanlarının İç ve Dış Hat Yolcu Trafiki (Ocak-Mayıs)

HAVA ALANLARI	GELEN - GİDEN YOLCU SAYISI			DEĞİŞİM 2010/2009 (%)		
	İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam
ATATÜRK	4.661.300	7.55.9541	12.220.841	7,1	14,5	11,5
ANTALYA	1.398.080	4.010.889	5.408.969	21,6	28,2	26,4
Ist./Sabiha Gökçen	2.704.438	1.167.799	3.872.237	89,0	103,5	93,2
ESENBÖĞA	2415189	411357	2826546	24,5	14,6	22,9
A.MENDERES	2115298	535601	2650899	24,8	20,9	24,0
ADANA	973884	152244	1126128	21,8	2,2	18,7
TRABZON	694525	18751	713276	20,7	-0,9	20,0
DALAMAN	144399	488169	632568	43,0	25,8	29,4
MILAS-BODRUM	261771	286480	548251	26,7	14,5	20,0
DIYARBAKIR	526551	5048	531599	26,0	19,3	26,0
GAZİANTEP	368121	36612	404733	43,7	-10,5	36,3
S.ÇARŞAMBA	357580	16968	374548	26,9	-10,2	24,6
VAN F.MELEN	341344	1222	342566	21,0	16,8	21,0
KAYSERİ	279754	58184	337938	35,8	10,9	30,7
ERZURUM	294460	9723	304183	38,0	23,0	37,5
KONYA	195189	13036	208225	114,1	76,0	111,2
MALATYA	189477	2803	192280	17,6	-58,0	14,6
HATAY	139898	46022	185920	51,7	50,2	51,4
ELAZIG	175319	3602	178921	162,8	-	168,2
KARS	125270	0	125270	14,6	-	14,6
MARDIN	111188	0	111188	24,2	-	24,2
Ş.URFA GAP	89087	1028	90115	25,8	58,4	26,1
ÇARDAK	71500	1508	73008	22,3	-6,7	21,6
MUŞ	70109	329	70438	69,1	-57,2	66,8
Batman	67063	0	67063	2,0	-	2,0
NEVŞEHİR-KAP.	38140	15975	54115	29,0	123,2	47,3
ADIYAMAN	48322	0	48322	47,2	-	47,2
SIVAS	44915	1481	46396	-4,5	101,8	-2,9
ERZİNCAN	37432	0	37432	-10,1	-	-10,1
BURSA-YENİŞEHİR	17288	13006	30294	-26,5	42,7	-7,1
MERZİFON	26255	0	26255	117,5	-	117,5
TEKİRDAĞ/ÇORLU	24533	1027	25560	239,9	-20,6	200,3
SINOP	22470	0	22470	98,6	-	98,6
Eskişehir/Anadolu Un.	10577	11122	21699	-45,4	16,7	-25,0
K.MARAŞ	20999	0	20999	-29,1	-	-29,1
S.DEMİREL	9888	2013	11901	-	44,0	751,3
ÇANAKKALE	8072	0	8072	42,0	-	42,0
Zonguldak/Çaycuma	149	6051	6200	-	-	-
UŞAK	3515	0	3515	-49,0	-	-49,0
TOKAT	956	0	956	-	-	-
AGRI	0	0	0	-100,0	-	-100,0
BALIKESİR	0	0	0	-	-	-
BALIKESİR/KÖRFEZ	0	0	0	-	-	-
SIİRT	0	0	0	-	-	-
Antalya/Gazipaşa	0	0	0	-	-	-
TÜRKİYE GENELİ	19.084.305	14.877.591	33.961.896	26,9	22,8	25,1

● İç ve Dış Hatlar, Yolcu ve Uçak Trafikliği

YIL	İÇ HAT UÇAK TRAFİĞİ	DIŞ HAT UÇAK TRAFİĞİ	TRANSİT UÇAK TRAFİĞİ	TOPLAM UÇAK TRAFİĞİ	İÇ HAT YOLCU SAYISI	DIŞ HAT YOLCU SAYISI	TOPLAM YOLCU SAYISI
2002	157.415	218.626	155.352	531.393	8.500.839	25.054.613	33.555.452
2003	156.301	218.505	154.218	529.024	9.128.124	25.296.216	34.424.340
2004	195.935	252.786	191.096	639.817	14.438.292	30.596.297	45.034.589
2005	264.805	286.867	206.003	757.675	20.502.516	35.042.957	55.545.473
2006	343.956	286.713	221.702	852.371	28.799.878	32.884.325	61.684.203
2007	365.136	323.432	247.099	935.667	31.970.874	32.884.325	70.352.867
2008	385.704	356.000	269.172	1.010.876	35.832.776	43.605.513	79.438.289
2009	419.422	369.047	277.584	1.066.053	41.226.959	44.281.549	85.508.508

HAVAYOLU ŞİRKETLERİNİN UÇAK SAYISI VE KOLTUK KAPASİTESİ HAVAYOLU - ULAŞIM

Tek Başına THY'nin Uçak Sayısı Özel Sektördeki 13 Şirket Kadar

Havayolu ulaşımı turizmin üç önemli ayağından biridir. Türkiye'nin turizmde bugün bulunduğu noktaya gelmesinde, ulusal bayraklı charter filosunun önemli payı var. Bu alanda dünyanın çeşitli ülkelerinden Türkiye'ye gelenlerin önemli bölümünü ulusal bayraklı charter firmaları taşıyor.

Havayolu taşımacılığı alanında faaliyet gösteren özel sektör firmaları, uzun süre yalnız yurtdışından Türkiye'ye yolcu taşıırken son yıllarda iç hatlarda da seferlere başlayarak pazardan önemli pay almaya başladılar.

Türkiye'de şu anda THY dışında özel sektöre ait 13 özel havayolu şirketi bulunuyor.

Ulusal bayraklı havayolu filosundaki uçak sayısı; 132'si THY'nin, 176'sı da 13 özel sektör firmasının olmak üzere toplam 308'i buldu. Bu uçaklardaki koltuk kapasitesi de 23.549'u THY, 33.773'ü de 13 özel sektör havayoluna ait olmak üzere toplam 57.322 koltuk kapasitesine sahip.

● Havayolu Şirketlerinin Uçak Sayısı ve Koltuk Kapasitesi

ŞİRKET	UÇAK SAYISI	KOLTUK KAPASİTESİ
THY	132	23549
ONUR AIR	30	7018
PEGASUS	26	4702
SUN EXPRESS	23	4422
ANADOLUJET	17	2807
SKY AIRLINES	17	3168
ATLASJET	13	2821
SAGA AIRLINES	9	1803
TURKUAZ	8	1524
FREEBIRD	7	1340
CORENDON	7	1198
KTHY	6	1140
TAILWIND	5	840
İZAIR	5	792
BORAJET	3	198
TOPLAM	308	57322

Sektörün En Eski Birimi Olan Seyahat Acenteliği Gelecekte Umutsuz

Seyahat acenteliği, seyahat endüstrisini oluşturan kesimlerin en eskisini oluşturuyor. Ancak bu kesim, günümüzde sektörün en sıkıntılı birimi durumunda.

Seyahat endüstrisi alanında yaşanan gelişmeler, seyahat acenteliğinin geleceğini de tartışma konusu haline getirdi. Seyahat acenteliğini bir meslek olarak icra eden işletmeleri varlığını sürdürüp sürdürmemeye noktasına getiren süreci belirleyen gelişmeler iki noktada odaklanıyor.

Bunlardan biri; iletişim teknolojisindeki gelişmelerin ürünü olarak, başta uçak biletleri olmak üzere seyahat acentelerinin verdiği birçok hizmetin artık

internet üzerinden verilebilir duruma gelmesi ve bunun devamı olan online seyahat satışları.

Seyahat acenteliği mesleğinin yapılabilmesini zorlaştıran ikinci neden ise azalan gelire bağlı olarak kâr oranlarındaki düşüş.

Aralarında Türkiye'nin de olduğu incomingci (turist karşılayan / ağırlayan) ülkelerde, seyahat acenteleri tur operatörünün destinasyondaki uzantıları haline gelirken, bilet satan acenteler de online satışlar karşısında varlıklarını sürdüremez hale geldiler.

● Seyahat Acentelerinin Sayısal Gelişimi

Yıllar	Merkez	Şube	Toplam
2005	3541	1172	4713
2006	3768	1204	4972
2007	3968	1208	5176
2008	4198	1213	5411
2009	4587	1400	5.987

En çok Acentenin Olduğu Almanya'da Kapanan Acente Sayısı Artıyor

Avrupa seyahat endüstrisinin merkezi olan Almanya'da kapanan seyahat acentesi sayısı artıyor. Seyahat sektörünün en büyük çatı örgütü Alman Seyahat Birliği (DRV) verilerine göre, son iki yılda büyük bölümü IATA üyesi acente olmak üzere 1000'den fazla seyahat acentesi kapandı.

DRV verilerine göre Almanya'da son iki yılda 1887 acente, düşen kâr oranları nedeniyle faaliyetini sürdüremez duruma gelerek kapandı.

DRV Başkanı Klaus Leapple, "Kârlılığı düşük olan birçok acentenin daha kapanacağını sanıyorum" dedi.

● Bazı Avrupa Ülkelerinde Seyahat Acentelerinin Sayıları

Ülke	Eski Sayı	Şimdiki Sayı	Fark
● Almanya	20.871	16.277	↓ 4594
● İngiltere	9.563	7.362	↓ 2201
● Yunanistan	4.700	3653	↓ 1047
● Avusturya	2.803	2.300	↓ 503
● Belçika	2.600	2.054	↓ 546
● Romanya	2.200	1.600	↓ 600
● İsviçre	2.200	1100	↓ 1100
● İsveç	1.000	910	↓ 90
● Danimarka	690	562	↓ 128
● Norveç	530	480	↓ 50
● G.Kıbrıs	451	448	↓ 3
● Estonya	365	272	↓ 93

● Almanya'da Seyahat Acenteleri Sayısının Gelişimi

Acenta türü/faaliyet alanı	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Klasik Seyahat Acentası	4.978	4.316	3.970	3.636	3.636	3.596	3.301
İş Seyahatleri Acentası	1.207	1.017	1.044	980	980	876	939
Turistik Seyahat Acentası	8.050	8.351	8.739	8.023	8.023	7.394	7.164
* IATA-Acentaları	4.745	4.648	4.294	4.465	4.465	4.259	4.147
* DB-Acentaları (Demiryolu)	3.741	3.668	3.445	3.246	3.246	3.135	3.048
TOPLAM	14.235	13.684	13.753	12.639	12.639	11.866	11.404

TÜROFED

Türkiye Otelciler Federasyonu
Turkish Hotels Federation

TÜROFED 556.850 yatak kapasitesini temsil ediyor

Kısa adı TÜROFED olan Türkiye Otelciler Federasyonu, 2005 yılında, Türkiye'nin değişik bölgelerindeki konaklama kesiminde faaliyet gösteren işletmelerin oluşturduğu 11 derneğin üst örgütü olarak kuruldu. Daha sonra Fethiye bölgesindeki derneğin de katılımıyla TÜROFED şemsiyesi altındaki örgüt sayısı 12'ye yükseldi.

Türkiye'de faaliyet gösteren Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan belgeli tesislerin yüzde 59'u TÜROFED şemsiyesi altındaki derneklere üyedir.

Bu alanda örgütlenmenin sektörün seyahat acenteliği alanından farklı olarak zorunlu olmadığı, gönüllü üyeliğin esas olduğu halde konaklama tesislerinin yarısından fazlası TÜROFED şemsiyesi altındaki derneklere örgütlüdür.

TÜROFED çatısı altındaki derneklerin üye tesis sayısı 2.136, bu tesislerdeki oda sayısı 262.517, yatak kapasitesi de 556.850'dir

TÜROFED ÜYESİ DERNEKLERİN ÜYELERİ (Tesis, Oda ve Yatak Kapasitesi-2010)

Derneğin adı, merkezi ve bölgesi	Tesis	Oda	Yatak
AKTOB / Antalya (Akdeniz Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği)	407	108.860	232.729
ALTİD / Alanya (Alanya Turistik İşletmeciler Derneği)	230	24.870	55.000
ATİD / Ankara (Anadolu Turizm İşletmecileri Derneği)	156	10.196	22.680
BODER / Bodrum (Bodrum Otelciler Birliği Derneği)	203	19.798	41.959
ÇUKTOB / Adana (Çukurova Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği)	61	4.361	9.455
ETİK / İzmir (Ege Turistik İşletmeler ve Konaklamalar Birliği)	87	9.884	21.170
FETOB / Fethiye(Fethiye Otelciler Birliği Derneği)	86	7.820	15.640
GETOB / Marmaris (Güney Ege Turistik Otelciler ve İşletmeciler Birliği)	322	22.035	44.070
GÜMTOB / Bursa (Güney Marmara Turistik Otelciler Birliği)	142	7.998	16.893
KAPTİD / Kapadokya (Kapadokya Otelciler ve İşletmeciler Derneği)	60	5.453	11.608
KODER / Kuşadası (Kuşadası Otelciler ve İşletmeciler Birliği)	78	8.987	19.349
TUROB / İstanbul (Turistik Otelciler İşletmeciler ve Yatırımcılar Birliği)	304	32.255	66.297
TOPLAM	2.136	262.517	556.850

5 Yıldızlı Tesis İçin Yatak Başına 63, 1 Yıldızlı İçin 11 bin TL Yatırım

Turizme yönelik çeşitli projelerde öngörülen tesis türlerinin yatırım maliyetleri belirlendi. Yatırım bedeli hesaplanırken, projenin gerçekleştirileceği yerdeki arsa maliyetlerinin bölgelere göre farklı olması nedeniyle ortalama yatırım maliyetleri arsa bedeli hariç olarak belirleniyor.

Buna göre 5 yıldızlı bir tesis için yapılacak yatırım yatak başına ortalama 63 bin TL iken 1 yıldızlı otel için yapılacak yatırımda yatak başına maliyet ortalama 11 bin TL olarak öngörülüyor.

Konaklama tesisi dışındaki turizme yönelik yatırımların maliyetleri ise proje ile öngörülen yatırımın türüne göre metrekare bazında belirleniyor.

Örneğin kapalı alanlı golf sahası yatırımı için metrekare başına ortalama 4 bin TL yatırım maliyeti öngörülüyor.

Otel yatırımlarının oda başına ve metrekare üzerinden ayrı ayrı hesaplanması, projelerin yer alacağı alan ve bu alanda yapılması öngörülen tesisin kaç odalı olacağı noktalarına ilişkin farklılıklar göstermesinden kaynaklanıyor.

Örneğin 60 dönümlük arazi üzerine 500 oda kapasiteli bir tesis kurulabileceği gibi 300 odalı ya da 800 odalı tesisler kurulduğuna da tanık olunuyor.

Dolayısıyla, yatırımın kaba maliyetinin hesaplanmasında iki unsurun da ayrı ayrı göz önünde bulundurulması gerekir.

● TESİSLERİN TÜR VE SINIFLARINA GÖRE M2 BAŞINA YATIRIMININ MALİYETİ ve MALİYETİN FAKTÖRLERE DAĞILIMI (\$)

TESİSİN TÜRÜ / SINIFI	İNŞAAT	TESİSAT	TEŞRİF	TEÇHİZAT	TOPLAM
5 yıldız /delux	324	279	106	45	754
5 yıldız	292	251	95	41	679
4 yıldız	255	236	93	37	621
3 yıldız	180	167	77	27	451
2 yıldız lokantalı	163	147	68	20	398
2 yıldız	153	138	71	11	373
1 yıldız	144	130	67	11	352
Motel	160	144	74	12	390
1. sınıf tatil köyü	194	189	73	29	485
2. sınıf tatil köyü	170	157	72	25	424
Pansiyon	127	115	59	9	310

● Yatırımlarda Birim Maliyeti (TL)

Tesisin türü / sınıfı	2008
5* Otel (Yatak başına ort)	63.602,13
4* Otel (Yatak başına ort)	43.949,72
3* Otel (Yatak başına ort)	32.591,63
2* Lokantalı otel (Yatak başına ort)	19.678,86
2* Otel (Yatak başına ort)	13.655,53
1* Otel (Yatak başına ort)	11.694,85
1.Sınıf tatil köyü (Yatak başına ort)	36.527,89
2.Sınıf tatil köyü (Yatak başına ort)	27.405,03
Motel (Yatak başına ort)	14.963,93
Kamping	14.604,05
Pansiyon	10.330,91
Golf sahası (TL/M2)-Kapalı alan	4.092,63
Golf tesisi (TL/M2) -Açık alan	24,61
Spor amaçlı turizm tesisi-Kapalı	4.092,63
Spor amaçlı turizm tesisi- açık	24,61
Eğlence merkezi- Kapalı	4.092,63
Eğlence merkezi-Açık	8,16
Turistik amaçlı sağlık tesisi (TL/M2) Kapalı	4.092,63
Turizm amaçlı sağlık tesisi (TL/M2) açık	8,16
Ticari ünite (TL/M2)	4.092,63
Rekreasyon (TL/M2) Kapalı	4.092,63
Rekreasyon (TL/M2) açık	24,61
Restorasyon (TL/M2) Kapalı	1.751,88
Restorasyon (TL/M2) açık	104,01
Turizm amaçlı kongre merkezi-Kapalı	3.078,67
Turizm amaçlı kongre merkezi-Açık	8,16
Turizm kompleksi (TL/M2) Kapalı	2.767,67
Turizm kompleksi (TL/M2) açık	8,16

Sektörde Sigortalı Sayısı Yüzde 31 Arttı

Türkiye genelinde; konaklama, yiyecek içecek hizmetleri, havayolu, seyahat acenteleri gibi turizmle ilişkili alanlarda 1,2 milyon dolayında kişi çalışıyor. Ekonomideki diğer sektörler gibi turizm sektöründe de çalışanların yarısından azı sigorta kapsamında bulunuyor.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) 2010 yılı Mart verilerine göre turizm sektörü ile ilişkili alanlarda çalışan zorunlu sigortalı sayısı yüzde 31,2 artarak 280 bine çıktı. Geçen yılın aynı ayında sektörde sigortalı olarak çalışanların sayısı 213 bin olarak gerçekleşmişti.

Konaklama, havayolu, yeme içme ve seyahat acenteleri gibi alanlarda; işverenler, kendi hesabına çalışanlar, ücretsiz aile işçileri ile toplamda 1 milyondan fazla çalışanın bulunduğu turizm sektöründe, sigorta kapsamına girenlerin sayısı Mart 2010 itibarıyla yüzde 31,2 artış gösterdi.

2009 yılı Mart ayında 213 bin 788 olan zorunlu sigortalı çalışan sayısı 2010 Mart ayında 280 bin 535 olarak açıklandı.

Geçen bir yıllık dönem içinde; konaklama sektöründe çalışan sigortalı sayısı yüzde 27 artarak 59

binden 75 bine çıkarken, yiyecek-içecek sektöründeki çalışan sayısı da 107 binden 256 bine yükseldi. Bu dönemde düşüş gösteren tek alan ise havayolu taşımacılığı oldu. Bu sektörde geçen yıl 9 bin 460 olan sigortalı sayısı bu yıl 8 bin 366'ya geriledi.

● Turizm Sektöründe Sigortalı Çalışan Sayısı, Mart Ayı

	2009	2010	Değişim
Konaklama	59.420	75.591	27,2
Havayolu Taşımacılığı	9.460	8.366	-11,6
Yiyecek Ve İçecek Hizm. Faal.	107.474	156.779	45,9
Sey. Acentesi, Tur Oper. Rez. Hizm.	37.434	39.799	6,3
Toplam	213.788	280.535	31,2

Kaynak: SGK

Konaklama Tesisleri Yılda 17 Bin Kişiye İstihdam Olanakı Yaratıyor

Turizm sektörü, Türkiye gibi birçok ülkenin en önemli sorunu olan işsizliğe çözüm bulmada yarattığı istihdam olanakları ile önemli rol oynuyor.

Daha önce sanayi alanına yapılan yatırımlarla sağlanan istihdamı, artık turizm sektörü, özellikle de sektörün lokomotif olan konaklama kesimi yaratıyor.

Turizmde konaklama alanında yapılacak yatırımlar için Hazine Müsteşarlığı'ndan alınan teşvik belgelerinde öngörülen istihdam verilerine göre konaklama tesisleri yatırımları ile Türkiye'de yılda ortalama 17 bin kişiye istihdam olanağı yaratılıyor.

Hazine Müsteşarlığı'nca teşvik belgesine bağlanan projeler üzerinden yapılan incelemede,

konaklama yatırımlarının hızlandığı 1987 yılından 2009 yılına kadar 23 yılda 4.715 teşvik belgesi alındı. Alınan bu belgeler ile yatırımı öngörülen tesislerde bu dönemde toplam 388.753 kişiye istihdam olanağı yaratıldı. Buna göre yalnız teşvikli turizm yatırımları ile yılda ortalama 16.902 kişiye konaklama tesislerinde iş alanı açıldı.

Konaklama kesiminde gözlenen bu durum, bir başka açıdan da dikkat çekiyor.

Ülkelerin sahip oldukları işgücüne istihdam yaratma alanı olarak bugüne kadar sanayi kesimi görülürken, son dönemde sanayi kesiminde istihdam artışı olması bir yana, tersine bu alanda çalışan kişi sayısı azaldı bile. Konaklama kesimi ise sanayi kesimindeki bu durumun tersine istihdam olanağı yaratıyor.

● Konaklama Tesisi Yatırımlarının Yarattığı İstihdam

Yıl	Alınan Teşvik Belgesi Sayısı	Belge Başına Ortalama İstihdam	Teşvik belgeli Yatırımlarla İstihdam Olanakı Yaratılan Kişi Sayısı
1987	288	78	22.522
1988	463	60	27.713
1989	592	58	34.526
1990	138	84	11.552
1991	141	76	10.747
1992	115	61	7.000
1993	152	53	8.000
1994	58	86	5.000
1995	137	80	11.013
1996	186	74	13.729
1997	284	92	26.246
1998	243	73	17.759
1999	199	97	19.378
2000	153	75	11.529
2001	116	64	7.390
2002	173	99	17.071
2003	257	116	29.739
2004	179	101	18.096
2005	228	159	36.150
2006	146	100	14.602
2007	124	74	9.167
2008	164	98	16.052
2009	179	77	13.772

Turizm Büyüyor, Ama GSMH ve İhracat Gelirlerindeki Payı Azalıyor

Döviz gelirleri artıp sektör büyüdüğü halde turizm sektörünün Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) içindeki payı ve bu alandan elde edilen dövizin ihracat gelirlerine oranı düşüyor.

2003 yılında turizm gelirin GSMH'daki payı yüzde 5.5 iken bu oran 2009'da yüzde 4'de düştü. Aynı dönemde turizm gelirlerinin ihracat gelirlerine oranı da yüzde 25.1'den yüzde 15.5'e geriledi.

Turizm gelirlerinin GSMH ve ihracat geliri içindeki payının gerilemesi söz konusu alanlarda yaşanan büyümeden kaynaklanıyor. Bu dönemde turizm sektörü de büyüdüğü halde GSMH ve ihracat gelirlerindeki büyüme daha hızlı oldu. Bu arada turizm gelirleri GSMH ve ihracat gelirleri içindeki payı azalsa da Türkiye'nin önemli sorunlarından biri olan cari açığın kapatılmasında önemli rol oynuyor.

• Turizm Gelirlerinin GSMH ve İhracat Geliri İçindeki Payı (%)

Yıllar	Turizm Geliri/GSMH	Turizm Geliri/İhracat
2000	3,8	27,3
2001	6,9	32,1
2002	6,5	33,9
2003	5,5	28,1
2004	5,2	25,1
2005	5	24,8
2006	4,3	19,6
2007	4,5	18
2008	4,2	16,5
2009	4	15,5

TÜRKİYE VE DÜNYADA TURİZME İLİŞKİN TEMEL GÖSTERGELER

GÜNCEL

Turizm Gelirinin İhracata Oranı En Yüksek Ülke Yüzde 623 ile Yunanistan

Turizm gelirlerinin ihracat gelirlerine oranı çeşitli ülkeler için kullanılan bir veri. Bu veriye göre turizm geliri ihracat geliri içinde en yüksek paya sahip ülke Yunanistan. Yunanistan'ın turizm gelirleri, ihracat gelirlerinin yüzde 62.64'üne karşılık geliyor.

Turizm geliri ihracat geliri içinde yüksek orana sahip ülkeler sıralamasında Yunanistan'ı Mısır izliyor. Mısır ihracat gelirlerinin yarısı kadar turizmden döviz geliri elde ediyor. Mısır'da turizm gelirlerinin ihracat gelirlerine oranı yüzde 49.93.

• Bazı Ülkelerde, Turizm Gelirlerinin İhracat İçindeki Payı (Yüzde)

Yunanistan	62,64	İngiltere	7,90
Mısır	49,93	İtalya	7,72
Fas	36,58	Ukrayna	7,36
İspanya	20,85	Malezya	7,29
Türkiye	15,60	Polonya	6,63
Tunus	13,46	Çek C.	4,59
Avustralya	13,27	Meksika	4,57
Avusturya	12,66	Hong Kong (Çin)	4,09
Tayland	9,10	Çin	2,87
Kanada	8,69	Almanya	2,73
Fransa	8,58	Singapur	2,65
ABD	8,50	Rusya	2,55

Türkiye'nin Dünya Turizminden Ziyaretçi Olarak Aldığı Pay Yüzde 50 Artarken, Gelir Değişmedi

Türkiye'nin dünya turizm pazarından aldığı pay, ziyaretçide yüzde 50 artarken, gelirden değişmedi.

2003 yılında Türkiye, çektiği ziyaretçi sayısı itibarıyla dünyada yüzde 2 paya sahip iken, bu oran 2009'da yüzde 50'ye yakın bir artışla yüzde 3.1'e yükseldi.

Bu dönemde turizm gelirinden alınan pay ise aynı oranda artmadı.

2005 yılında Türkiye'nin elde ettiği turizm geliri dünya turizm gelirinin yüzde 2.1'i iken bu oran 2009 yılında da aynı oranda kaldı.

● Türkiye'nin Dünya Turizminden Aldığı Pay (Yüzde)

Yıllar	Turist sayısı payı	Turizm geliri payı
2001	1,7	1,6
2002	1,9	1,9
2003	2,0	1,8
2004	2,3	1,9
2005	2,6	2,1
2006	2,2	1,7
2007	2,6	1,8
2008	2,9	2,1
2009	3,1	2,1

DÜNYA'dan TÜRKİYE'den

Dünyayı Gezen Ziyaretçilerin Yarısı Avrupa'da

Dünya Turizm Pastasından En Büyük Payı Avrupa Alıyor

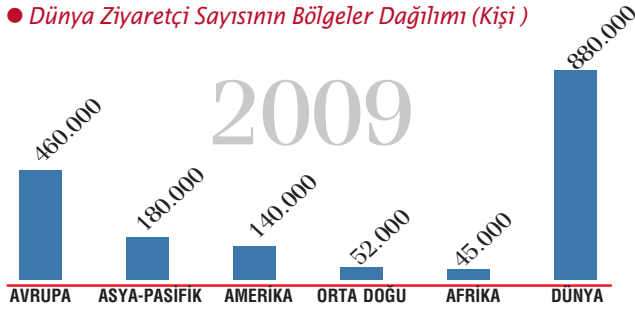
Dünyada 880 milyon kişiye ulaşan gezen kişi sayısı ve bunların yaptığı seyahatler sonucu oluşan 852 milyar dolarlık dünya turizm pazarından en büyük payı Avrupa ülkeleri alıyor.

Yılda 880 bin kişinin gezdiği dünya turizm pazarında dolaşanların yarısından fazlası Avrupa ülkelerinde iken, yıllık 852 milyar dolara ulaşan turizm gelirlerinin de yarısına yakın bölümünü Avrupa

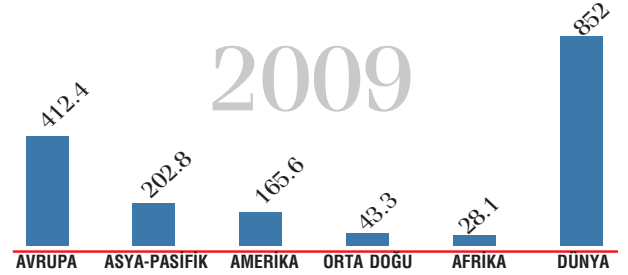
bölgesindeki ülkeler elde ediyor.

Buna göre dünya turizm pazarının yarısını Avrupa bölgesi oluşturuyor.

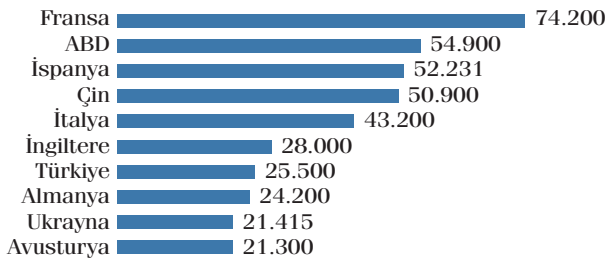
● Dünya Ziyaretçi Sayısının Bölgeler Dağılımı (Kişi)

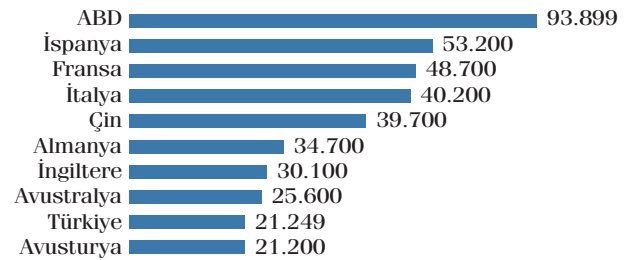
● Dünya Turizm Gelirinin Bölgelere Dağılımı (Milyon \$)

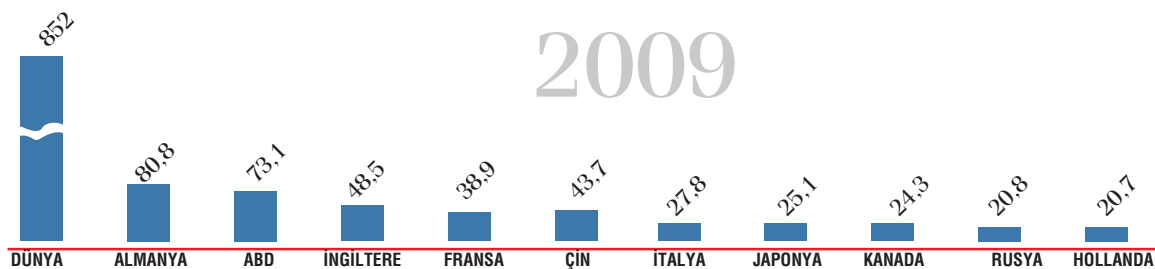
● Dünyada En Çok Turist Çeken Ülkeler (Kişi) - 2009

● Dünyada En Çok Turizm Geliri Elde Eden Ülkeler (Milyon dolar) - 2009

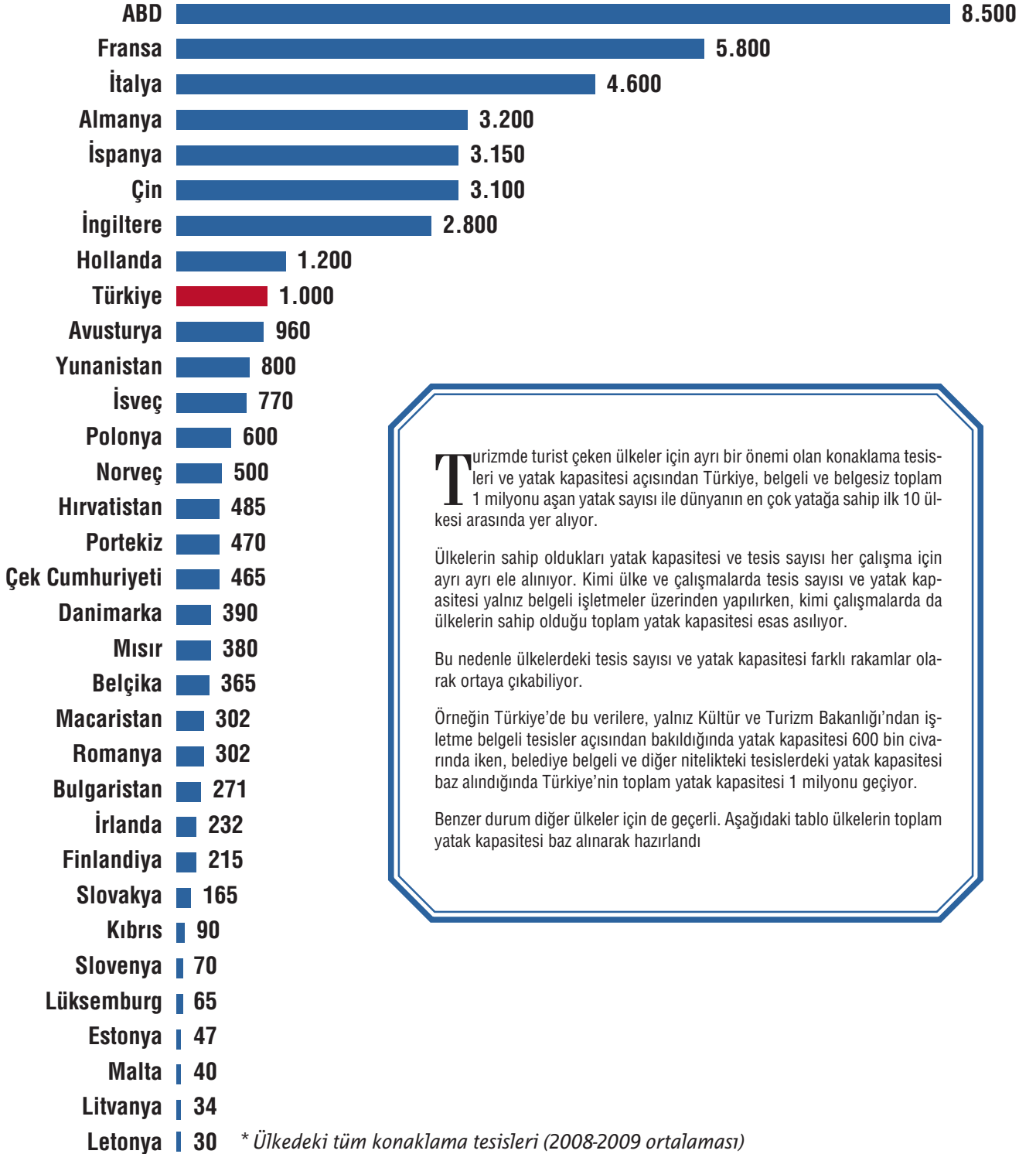

● Dünya Ziyaretçi Sayısının Bölgeler Dağılımı (Milyar \$)

Türkiye 1 Milyon Yatak Kapasitesi ile Dünyanın İlk 10 Ülkesi Arasında

• Ülkelerin Toplam Yatak Kapasiteleri

Turizmde turist çeken ülkeler için ayrı bir önemi olan konaklama tesisleri ve yatak kapasitesi açısından Türkiye, belgeli ve belgesiz toplam 1 milyonu aşan yatak sayısı ile dünyanın en çok yatağa sahip ilk 10 ülkesi arasında yer alıyor.

Ülkelerin sahip oldukları yatak kapasitesi ve tesis sayısı her çalışma için ayrı ayrı ele alınıyor. Kimi ülke ve çalışmalarda tesis sayısı ve yatak kapasitesi yalnız belgeli işletmeler üzerinden yapılırken, kimi çalışmalarda da ülkelerin sahip olduğu toplam yatak kapasitesi esas alılıyor.

Bu nedenle ülkelerdeki tesis sayısı ve yatak kapasitesi farklı rakamlar olarak ortaya çıkabiliyor.

Örneğin Türkiye'de bu verilere, yalnız Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan işletme belgeli tesisler açısından bakıldığında yatak kapasitesi 600 bin civarında iken, belediye belgeli ve diğer nitelikteki tesislerdeki yatak kapasitesi baz alındığında Türkiye'nin toplam yatak kapasitesi 1 milyonu geçiyor.

Benzer durum diğer ülkeler için de geçerli. Aşağıdaki tablo ülkelerin toplam yatak kapasitesi baz alınarak hazırlandı

* Ülkedeki tüm konaklama tesisleri (2008-2009 ortalaması)

Türkiye'deki Yatak Kapasitesi

(Turizm Bakanlığı'ndan Belgeli)

Belgeli konaklama tesislerinin sayısı, oda ve yatak kapasitesi (1970 - 2008)						
YILLAR	TURİZM YATIRIM BELGELİ			TURİZM İŞLETME BELGELİ		
	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
1970	301	13 372	25 872	292	15 243	28 354
1971	259	13 116	25 619	337	17 282	32 114
1972	157	10 400	19 874	363	18 578	34 628
1973	180	12 564	24 605	388	20 517	38 528
1974	185	13 232	25 739	400	21 699	40 895
1975	202	12 846	25 956	421	23 860	44 957
1976	227	12 802	26 068	439	24 983	47 307
1977	261	14 359	28 230	446	26 496	50 379
1978	261	13 127	26 190	473	27 233	52 385
1979	265	12 803	25 727	494	28 013	53 956
1980	267	13 019	26 288	511	28 992	56 044
1981	278	15 159	30 291	529	30 050	58 242
1982	339	18 172	36 332	569	32 011	62 372
1983	376	21 410	43 425	611	33 694	65 934
1984	412	26 372	53 615	642	34 666	68 266
1985	501	34 251	71 521	689	41 351	85 995
1986	638	48 615	101 383	731	44 342	92 129
1987	892	73 537	153 786	834	51 040	106 214
1988	1 268	105 736	218 445	957	58 914	122 306
1989	1 662	139 497	288 896	1 102	70 603	146 086
1990	1 921	156 702	325 515	1 260	83 953	173 227
1991	1 987	158 379	331 711	1 404	97 260	200 678
1992	1 938	148 017	309 139	1 498	105 476	219 940
1993	1 788	132 395	276 037	1 581	113 995	235 238
1994	1 578	114 913	240 932	1 729	128 065	265 136
1995	1 334	96 517	202 483	1 793	135 436	280 463
1996	1 309	96 592	202 631	1 866	145 493	301 524
1997	1 402	110 866	236 632	1 933	151 055	313 298
1998	1 365	116 286	249 125	1 954	151 397	314 215
1999	1 311	114 840	245 543	1 907	153 749	319 313
2000	1 300	113 452	243 794	1 824	156 367	325 168
2001	1 237	106 683	229 047	1 998	177 371	368 819
2002	1 138	102 972	222 876	2 124	190 327	396 148
2003	1 130	111 894	242 603	2 240	202 339	420 697
2004	1 151	118 883	259 424	2 357	217 664	454 290
2005	1 039	128 005	278 255	2 412	231 123	483 330
2006	869	123 326	274 687	2 475	241 702	508 632
2007	776	112 541	254 191	2 514	251 987	532 262
2008	772	113 487	258 287	2 566	268 633	567 470

Avrupa'da Sektördeki Mesleki Örgütlenme Kamu Kurumu Niteliğinde

Seyahat endüstrisi, bünyesindeki bütün birimleriyle her gün biraz daha büyüyen bir sektör haline gelirken, bu alanın örgütlenmesi daha çok önem kazanıyor.

Avrupa ülkelerinin birçoğunda adı 'Turizm Bakanlığı' olan bir birim yok. Ama konuyla ilgili olarak merkezi ve yerel yönetimler ile meslek kuruluşlarının oluşturduğu yapılar geniş yetkilere sahip. Avrupa ülkelerinin tümünde

seyahat endüstrisi, kamu ve özel sektörün birlikte oluşturduğu yapılar ile temsil ediliyor.

Türkiye'de uzun süreden beri gündemde olmasına karşın hala gerçekleşmeyen meslek örgütlenmesi ile ilgili yürütülen çalışmalarda diğer ülkelerdeki durumdan yararlanılabilir

Avrupa Ülkelerinde Seyahat Endüstrisinin Örgütlenmesi ve Temsili

ÜLKELER	HÜKÜMET DÜZEYİNDE TEMSİL	ÖZERK KURULUŞLAR	ÖZEL SEKTÖR
İSPANYA	Endüstri Turizm ve Ticaret Bakanlığı bünyesindeki Turizm ve Ekonomi Genel Sekreterliği 19 Otonom bölgeye ait Turizm Konseyleri	Bakanlıklararası Turizm Komisyonu Turizm Sektör Konferansı	Turizm Sektör Konferansı'na katılıyor 19 otonom bölgenin Turizm Konseyleri'nde temsil ediliyorlar
YUNANİSTAN	Turizm Bakanlığı bünyesindeki Yunan Ulusal Turizm Örgütü (GNTO)	Yok	Özel sektör turizm yönetiminde yok
ALMANYA	Ekonomi ve Çalışma Bakanlığı • Turizm Danışma Konseyi	Alman Turizm Merkezi (DZT) • Kamu-özel sektör ortaklığı var. Yönetim Kurulu Seçimle iş başına geliyor. • Bütçesini ağırlıklı olarak devletten alıyor	Özel sektör şirketleri ve kuruluşları üyeleri DZT'de hükümet temsilcileriyle birlikte söz sahibi.
AVUSTURYA	Ekonomik İşler Bakanlığı 9 Federal bölgeye ait turizm yönetimleri büyük yetkilere sahip	Avusturya Ulusal Turizm Ofisi • Bakanlık, Federal hükümetler ve Federal Ticaret Odası • Bütçesini ağırlıklı olarak devletten alıyor.	Federal Ticaret Odası'nın katılımı ile Avusturya Ulusal Turizm Ofisi'nde söz hakkı
İSVEÇ	İş ve Komünikasyon Bakanlığı Bölgesel kuruluşlar • Çoğu Turizm Kurulları şeklinde ve özellikle tanıtım alanında faaliyet gösteriyor. İş ve Komünikasyon Bakanlığı Bölgesel kuruluşlar • Çoğu Turizm Kurulları şeklinde ve özellikle tanıtım alanında faaliyet gösteriyor.	İsveç Turizm Otoritesi (STA) • Bakanlıktan bağımsız en üst turizm kuruluşudur İsveç Seyahat ve Turizm Konseyi • Tanıtımla görevli Bütçesini devlet sağlıyor	İsveç Turizm ve Seyahat Konseyi'nde özel sektör temsil ediliyor.
PORTEKİZ	Ekonomi Bakanlığı'na bağlı Turizm Genel Müdürlüğü (DGT)	Portekiz Dış Ticaret Enstitüsü (ICEP) • Kuruluşun Yönetim Kurulu Bakanlar Kurulu tarafından atanıyor	Özel sektör turizm yönetiminde yok
NORVEÇ	Norveç Ticaret ve Endüstri Bakanlığı	Norveç Turizm Ofisi	Norveç Turizm Ofisi'nde Kamu ve özel sektör kuruluşları ortaklaşa temsil ediliyorlar.
HIRVATİSTAN	Deniz, Turizm, Ulaştırma Ve Kalkınma Bakanlığı	Hırvatistan Ulusal Turizm Kurulu (CNTB)	Özel sektör CNTB'de temsil ediliyor

Dünyada 2 Yılda 958 Bin Odada 2 Milyon Yeni Yatak Hizmete Girecek

Dünyanın çeşitli bölgelerinde daha önce planlanmış ve 2012'den sonra tamamlanması öngörülen projeler ile halen hizmette olan 11.657.556 odaya 433.081'i inşaatı devam etmekte olanlar ile planlama aşamasında olan 958.842 oda daha eklenecek. Böylece bütün dünyadaki otellerdeki toplam oda sayısı 12.5 milyona ulaşacak.

Önümüzdeki dönemde dünyada hizmete girecek yeni konaklama tesisi projelerinin yüzde 70'inden fazlası Asya, Pasifikler, Amerika ve Ortadoğu bölgelerindeki ülkelerde yer alıyor. Bu dönemde hizmete girecek yeni projelerle Avrupa'da 90 bin oda kapasiteli 547 yeni otel hizmete girecek. Avrupa'da konaklama alanındaki yeni projelerde Almanya'dan ve Münih ile İngiltere'den Londra öne çıkıyor.

Dünya Otellerinde Mevcut Odaların Bölgelere Göre Dağılımı

	Varolan Oda Arzı	İnşaatı Süren Odalar	Planlanan Odalar
ABD	4.796.704	121.714	450.899
Asya-Pasifik	1.872.170	165.631	232.502
Ortadoğu-Afrika	613.133	75.448	120.589
Avrupa	3.155.036	41.645	89.205
Kanada	427.911	6.727	24.462
Orta ve Güney Amerika	324.859	10.991	21.751
Karaipler-Meksika	467.743	10.925	19.434
Toplam	11.657.556	433.081	958.842

2008 yılının ikinci yarısında ABD'de patlak veren, oradan Avrupa'ya sıçrayarak uluslararası alanda yaşanan bir ekonomik krize dönüşen gelişmeler, her alanda olduğu gibi seyahat endüstrisinde de durgunluğa neden oldu.

Seyahat endüstrisinin her kesiminde yaşanan durgunluk konaklama alanındaki yatırımları da etkiledi. Bu dönemde dünyanın her bölgesinde daha önce başlanmış çok sayıda proje ertelendi.

Dünya Odalarının Tesis Türüne Göre Dağılımı

	Varolan Oda	İnşaatı Süren Odalar	Planlanan Oda
Üst Segment	561.494	198.564	351.129
Orta Ölçekli	2.323.735	83.283	226.191
Ekonomi	1.152.434	19.876	57.256
Lüks	382.474	60.520	91.210
Lüks	5.237.419	70.758	233.056
Toplam	11.657.556	433.001	958.842

Daha önce çok hızlı giden dünya konaklama yatırımları, kriz ile birlikte yeni bir sürece girdi. Daha önce planlanmışken araya uluslararası ekonomik krizin de girmesiyle hizmete giriş tarihleri değişen otel yatırım projeleri ile önümüzdeki iki yılda toplam 2 milyon yatak kapasiteli yeni otel hizmete girecek.

Önümüzdeki iki yılda tamamlanması öngörülen oteller ile bu otellerin oda ve yatak kapasiteleri ile yatırımların tür ve sınıflara göre dağılımı şöyle:

Başını Asya Pasifikler ve Amerika kıtasının çektiği yeni yatırımlarda, inşaatta olan 1 milyona yakın yatağın, yüzde 46'sını üst segment ve orta ölçekli yatırımlar oluştururken, yüzde 10'u da lüks kategorideki tesislerde yer alıyor.

Ekin Grubu Araştırma Birimi tarafından derlenen verilere göre, 2011 yılı sonuna kadar dünya genelinde faaliyete geçmesi planlanan 2 milyona yakın yatak var. 2009 sonuna doğru bu potansiyelin yarısına yakını, inşa aşamasında bulunan yeni yatakların yüzde 70'inden fazlası, Asya Pasifikleri, Amerika ve Ortadoğu bölgesinde bulunuyor.

Avrupa'da 587 otel, 100 bin yatak

Avrupa genelinde devam eden otel yatırımı sayısı 587 iken, arz edilecek oda sayısı 100.03.

2012 Olimpiyatları'na ev sahipliği yapacak olan İngiltere'nin başkenti Londra, 5 bin 794 oda ile yatırımcıların gözdesi konumunda bulunuyor. Londra'daki yatırımların, 3.360 oda kapasiteli bölümünü oluşturan projeler halihazırda inşa aşamasında bulunuyor.

Avrupa'da Süren Otel Yatırımları

	Varolan Oda Arzı	İnşaatı Süren Odalar	Planlanan Odalar
Orta Segment	541.850	6.471	17.846
Üst Ölçekli	672.542	19.565	33.656
Ekonomi	246.008	5.780	20.629
Lüks	54.518	5.154	8.118
Diğer	1.640.118	4.675	8.956

Daha önce çok hızlı giden dünya konaklama yatırımları, kriz ile birlikte yeni bir sürece girdi. Uluslararası ekonomik kriz nedeniyle projelerin hizmete giriş tarihleri değişti. Konaklama alanındaki yatırımların önümüzdeki yıldan sonra toparlanması bekleniyor.

Avrupa'daki yatırımların önemli bir kısmını orta üst sınıf oteller oluşturuyor. Buna göre planlanan otel yatırımlarının yüzde 22.1'ine denk düşen 22.118'i orta üst sınıfta yer alırken, ekonomik konaklama imkânı sunan otel yatırımı da yüzde 19.4'lük bir paya sahip.

Almanya'nın başkenti Berlin'de 4.204 odalık yatırım planlanırken bunların 1.514'ünün yapımı sürüyor.

Rusya'da 4.837 oda

Rusya'nın başkenti Moskova, çektiği yatırım sayısı bakımından ön plana çıkan kentler arasında yer alıyor. Moskova'da yatırımı planlanan oda sayısı 4.837 iken, bunların 2.095'i için inşaa çalışmaları başlamış durumda.

Ortadoğu ve Afrika'da 120 bin oda

Otel yatırımlarının hızlı biçimde devam ettiği bölgelerden biri de Ortadoğu. Bölgede 442 projede yeni 120 bin odanın faaliyete geçmesi planlanıyor. Halen 75 bin dolayında odanın inşaatında olduğu bölgede, 2011 sonuna kadar 250 bin dolayında yatağın devreye girmesi öngörülüyor.

Bölgede en canlı pazarlar arasında 57 bin oda ile Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) olurken Suudi Arabistan'da da 11 bin dolayında yeni oda planlanıyor.

Dubai'de 29.727 oda kapasiteli yatırım projeleri bulunuyor. Planlanan yatırımlardan 15.291'inin inşaa çalışması başlamış durumda.

Ortadoğu ve Afrika'da Süren Otel Yatırımları

	Varolan Oda Arzı	İnşaatı Süren Odalar	Planlanan Odalar
Üst Segment	149.324	34.551	47.262
Diğer Ölçekli	340.235	13.386	30.387
Lüks	46.226	19.981	29.646
Orta	64.746	5.317	8.099
Ekonomi	12.602	2.213	5.195

Dubai'nin ardından yatırımcıların en çok ilgi gösterdiği bir diğer nokta ise Abu Dabi. Abu Dabi'de planlanan oda sayısı 13.701 olarak açıklanırken, 6.939 oda için inşaa çalışması sürüyor. Ortadoğu'da yatırım aşamasında bulunan 25.133 oda kapasiteli otellerin yüzde 20.9'u üst sınıfta hizmet verecek projelerden oluşuyor.

Asya Pasifikler 970 tesiste 470 bin yatak

970 dolayında tesisin yatırımının devam ettiği Asya pasifiklerde, bu yatırımlarla 230 binden fazla yeni oda ile 470 bin dolayında yatak devreye girecek. Bölgede halen 165 binden fazla odanın inşaatı sürüyor.

Bölgede en canlı pazar olarak 13 bin dolayında oda ile Çin'in Şangay şehri görülürken, Hindistan'ın Yeni Delhi'si ile Çin'in Pekin'i de bölgenin önemli yatırım kentleri olarak öne çıkıyor.

Önümüzdeki dönemde Şangay'da toplam 13 bin 723 odalık turizm yatırımı hayata ge-

cecek. Şangay'ı, Tayland'ın başkenti Bangkok izliyor. Bangkok'ta 8.849 odalık yatırım planlanıyor.

Hindistan'ın Yeni Delhi ve Çin'in başkenti Pekin de, 5 binin üzerinde oda yatırımı ile dikat çeken şehirler arasında yer alıyor. Buna göre Yeni Delhi'de 6 bin 604 oda, Pekin'de ise 6 bin 89 oda önümüzdeki dönemde hizmete girecek.

Orta üst sınıf olarak adlandırılacak yatırımlar, toplam yatırımın yüzde 23.4'ünü oluşturuyor. Buna göre 54 bin 295 oda bu klasmanda yer alırken, üst sınıftaki yatırımların toplam payı ise yüzde 22.5 olduğu belirtiliyor. Buna göre üst gelir grubuna hitap edecek oda sayısı 52 bin 305.

Asya Pasifikler'de Süren Otel Yatırımları

	Varolan Oda Arzı	İnşaatı Süren Odalar	Planlanan Odalar
Üst Segment	411.583	87.000	110.819
Diğer Ölçekli	1.055.312	29.572	45.067
Lüks	133.828	26.942	38.906
Orta	189.846	16.982	27.241
Ekonomi	81.601	5.135	10.469

Karayipler ve Meksika 127 proje ile 17.528 oda

Karayipler ve Meksika'da yatırımı planlanan otel sayısı 127. Bu bölgede önümüzdeki dönemde hizmete girecek oda sayısı ise 17.528 olacak. Meksika, bu yatırımların büyük bölümünü bünyesinde topluyor. Buna göre Meksika'daki otel yatırımları sonrası 10.324 oda hizmete girecek. Meksika, aynı zamanda inşaa aşamasındaki oda sayısı en fazla olan ülkelerden biri.

Bölgedeki ülkeler arasında en fazla inşaatı devam eden ülke 8 bin 372 odayla Brezilya. Onu 4.175 odayla Panama izliyor. Bu iki ülke dışında 1000'in üzerinde inşaatı devam eden ülkeler arasında Arjantin'de 1.808, Kosta Rika 1.164 ve Kolombiya'da 1.161 odalık projeler bulunuyor.

Bu arada Bahama'da yatırımı planlanan 1.698 odadan 895'inin inşaatı devam ediyor. Bahama'nın hemen ardından gelen Puerto Rico'da ise yatırımı planlanan 1.130 odadan 666'sı inşaa aşamasında bulunuyor.

ABD'de Süren Otel Yatırımları

	Varolan Oda Arzı	İnşaatı Süren Odalar	Planlanan Odalar
Üst Segment	1.092.447	43.671	135.013
Diğer Ölçekli	1.507.836	19.942	135.924
Orta	1.327.528	48.085	157.390
Ekonomi	764.158	5.240	13.601
Lüks	104.735	4.776	8.971

Türkiye'ye İlk Yabancı Otel Zinciri Hilton 55 Yıl Önce Geldi

Yabancı otel işletme zincirleri Türkiye'ye gelmek için bir birleriyle adeta yarışıyor. Bunların ilki, bundan 55 yıl önce, 1955'te gelen Hilton. Türkiye'ye gelen ilk yabancı zincir olan Hilton, son dönemde bünyesindeki diğer markaları da getiriyor. Hilton, aralarında Hilton Resort, Hilton Garden Inn, Hilton World Wide Resort, DoubleTree ve Hampton by Hilton'un da bulunduğu markalarını Türkiye'ye getirdi.

Hilton gibi diğer zincir ve gruplar da ana markalarının yanı sıra alt markalarını da Türkiye'ye getiriyorlar.

Türkiye, konaklama tesislerinin işletmeciliği açısından yabancı zincirler için o kadar cazip bir pazar ki, tur operatörleri de bünyelerindeki konaklama tesislerine ekledikleri her yeni markayı da ilk kez Türkiye'de pazara sunuyorlar.

Bunlardan TUI, konaklama alanındaki yeni markası Sensimar'ı, Thomas Cook da yeni otel markası olan Sentido'nun ilk tesislerini Türkiye'de açtılar.

1955 - 2010

(1) 1976'da ayrıldı, 1997'den yeniden geldi,

(2) 1997'e ayrıldı, 2001'de yeniden geldi

(3) 1994'te ayrıldı, 2001'de yeniden geri geldi

• Yabancı Zincir Otellerden Türkiye'ye Kim Ne Zaman Geldi

Hilton	1955
Club Med	1966
Mercure	1970
Intercontinental (1)	1971
Sheraton	1975
Robinson Club	1984
Ramada Hotels (2)	1986
Aldiana	1987
Best Western	1988
Iberotel	1988
Holiday Inn	1990
Corinthia	1990
Magic Life	1991
Swissotel	1991
Kempinski	1991
Conrad	1992
Global Hyatt	1993
Renaissance	1994
Four Seasons	1996
Radisson SAS	1998
Rigtz Carlton	2000
Mövenpick (3)	2001
Crowne Plaza	2003
Maritim	2004
Barcelo	2004
Ibis	2007
Novotel	2007
Intourist	2007
W Hotels	2008
Howthorn	2008
Radisson Blue	2008
Sentido	2009
Blue Collection	2009
Sensimar	2009
Primasol	2009
Golden Tulip	2009
Hilton World Wide Resort	2009
Hilton Garden Inn	2010
Hampton By Hilton	2010

Kaynak : Ekin Grubu Araştırma Birimi

Türkiye Turizme Yatırım Yapılabilirliği İle Akdeniz Bölgesinin Çekim Merkezi

Dünya turizm pazarının gündemindeki Türkiye, tatilci tüketicilerin değişen eğilimlerine karşılık verebilecek zengin bir potansiyeli ve geniş bir ürün yelpazesi ile turizmde yatırım yapılabilirlik avantajını artırıyor.

Türkiye'nin bölgesel olanaklar itibarıyla güneş-kum-deniz gibi kitle (mass) turizmine yönelik arzının yanı sıra, her biri farklı çapta potansiyele hitap eden yatırımlara da elverişli bir ülke oluşu, son dönemde yerli ve yabancı yatırımcı ve işletmecilerin Anadolu'ya yönelişine zemin hazırlıyor.

Uluslararası seyahat endüstrisinde meydana gelen gelişmeler ve değişen müşteri profili Türkiye'yi turizmde çekim merkezi haline geçiriyor.

Türkiye bu alanda yakaladığı yükseliş trendi ile tatilci/ tüketiciler için gidilip görülmesi istenen yer olarak bir destinasyon haline gelirken, endüstrisinin aktörleri için de yatırım ve işletmecilik açısından da sunduğu olanaklar ile Akdeniz bölgesinin çekim merkezi durumuna geliyor.

Uluslararası alandaki gelişmelerin de etkisiyle başlayan bu süreçte, Türkiye'de seyahat endüstrisi alanında; havayolu ulaşımı, pazarlama, işletme, finans ve diğer konuların yanı sıra özellikle yatırım alanında önemli gelişmeler yaşanıyor.

İçine girilen yeni süreçte Türkiye'nin turizmde mevcut durumu ile sektörü buraya getiren dayanakların enine boyuna incelenmesi gerekiyor.

Bu, Türkiye'yi turizmde yatırım yapılabilirlik açısından Akdeniz bölgesinin çekim merkezi haline getiren nedenlerin doğru belirlenmesi için de gereklidir.

Türkiye'yi turizmde yatırım yapılabilirlik açısından Akdeniz'in çekim merkezi haline getiren gelişmelere bakalım:

Yatırım yapılabilirliği artıran gelişmeler

Bir süreden beri dünyada ve Akdeniz bölgesinde seyahat endüstrisinde önemli değişikliklere neden olabilecek hızlı gelişmeler yaşanıyor.

Bu kapsamda yerli ve yabancı otel işletme zincirleri hızla Anadolu'ya yayılıyor. (Hilton, Holiday Inn, Crowne Plaza, Divan, Dedeman, Anemon vd.)

Dünyanın en büyük otel zincirleri peş peşe Türkiye'ye geliyor. (Cendant, Accor, Barcelo, Radisson Sas. vd)

Dünyanın en büyük otel işletme zincirleri Türkiye pazarına girebilmek için kendilerine partner arıyor. (Golden Tulip, Intourist, Starwood vd.)

Daha önce Türkiye'den ayrılan yabancı otel işletme zincirleri de tekrar pazara dönüyor. (Sheraton, Ramada vd.)

Gelişen trendler ve Türkiye

Bunlar, Türkiye'de turizmde yatırım alanlarının genişlediğini göstermesi ve pazarın yerli ve yabancı yatırımcı/girişimciler için çekici olduğunu göstermesi bakımından önem arz ediyor.

Öte yandan, Türkiye'nin şu anda dünya turizm pazarının gündeminde olan ve tatilci/tüketicilerin değişen eğilimlerine karşılık verebilecek türde zengin bir kültürel ve tarihsel mirasa sahip olması, bu alana yönelik yatırım talebine de uygun zemin hazırlamaktadır.

Türkiye'de turizm sektörü, 1985-1998 yıllarını kapsayan 15 yıllık dönemde, zaman zaman yaşanan iniş çıkışlara karşın, esas olarak büyüyerek gelişmiştir.

Yılda 20 bin yeni yatak

Bu dönemde kamu, sektöre; hibe ve nakdi yardımlarda bulundu. Kamunun sektöre daha önemli desteği ise kamu arazilerinin tahsisi uygulamasıyla oldu.

1982'de çıkan 2634 sayılı "Turizmi Teşvik Kanunu"nun ardından da 1983'te başlatılan kamu arazilerinin turizm yatırımlarına tahsisi uygulaması ile bugüne kadar kamuya ait toplam 41 milyon metrekarelik arazi turizm yatırımlarına tahsis edildi.

Bu dönemde kamu yönetiminin özendirme ve desteği ile turizmde önemli yatırımlar gerçekleştirildi.

Kamunun sektöre çok yönlü destek sağladığı 1985-1998 döneminde, Türkiye'de yılda ortalama 20 bin yeni yatak kapasitesi devreye girdi.

Zengin potansiyel ve geniş ürün yelpazesi

Öte yandan Türkiye'nin turizm alanında gösterdiği bu gelişmede sahip olunan potansiyelin de önemli rolü var.

Türkiye'de şu anda, hepsi seyahat endüstrisi pazarı literatürüne girmiş, tüketici tarafından da talep gören 40'ın üzerinde değişik turizm ürünleri uluslararası pazara sunulabiliyor.

Türkiye, bu ürünler dışında, değişen müşteri profiline uygun başka ürünler de geliştirebilecek potansiyele sahip.

Türkiye, sahip olduğu zengin turizm potansiyeli itibarıyla her zevk, eğilim ve talebe karşılık verebilecek birçok alanda yatırım yapılabilecek ender ülkelerden biridir.

Türkiye'nin mevcut ve geliştirilebilecek zengin ürün çeşidine sahip olması yatırım yapılabilir alanını da genişletiyor.

Her bölge için ayrı bir yatırım yapılabilirlik olanağı

Türkiye; güneş-kum-deniz gibi kitle (mass) turizmine yönelik arz olanaklarının yanı sıra, her biri farklı çapta potansiyele hitap eden özgün turizm tür ve alanlarına yönelik yatırımlara da elverişli oluşuyla, sınırları içerisindeki her bölgede turizmde yönelik yatırım yapılabilecek bir ülkedir.

Türkiye, turizmde kitle (mass) turizm ile diğer turizm türleri arasında bir seçim yapmak zorunda kalmadan çok yönlü bir gelişme gösterebilecek az sayıdaki ülkelerden biridir.

Ayrıca yatırım teşvik belgesine bağlanmış turizmde yönelik projeler tablosu incelendiğinde, daha önce belli bölgelerde yoğunlaşmış olan yatırımların, artık ülke genelinde bütün bölgelere yayıldığı görülüyor. Bu da son dönemde yerli ve yabancı otel yatırımcı ve işletmecilerinin Anadolu'nun bütün bölgelerine yönelişinin bir zemini olduğunu gösteriyor.

Konaklama Alanındaki Yatırım Projeleri

Proje Sahibi	Yeri	Proje İçeriği	Tesis Türü
NEM OTELCİLİK	ADANA	KOMPLE YENİ	Butik Otel
POLAT ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİK İNŞ	ADANA	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
SÜRME Lİ TURİZM TİC.	ADANA	MODERNİZASYON	5 Yıldızlı Otel
RECAİ TÜRKMEN	ADANA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
HASTUR HASTANE VE TURİZM İŞL.	AFYON	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
MUSTAFA KEMAL KAVLAK	AMASYA	KOMPLE YENİ	2 Yıldızlı Otel
BEDRETTİN TORUN PETROL	AMASYA	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
ARSIM TURİZM GIDA	ANKARA	KOMPLE YENİ	Otel
BAŞAK TURİZM	ANKARA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
ES-FIRAT OTELCİLİK TURİZM	ANKARA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
AKMAN GAYRİMENKUL İŞLETME	ANKARA	KOMPLE YENİ	Butik Otel
PALMİYE TURİZM YATIRIMLARI .	ANKARA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
ŞEFİK DOĞAN	ANKARA	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
RANOVA İNŞAAT TURİZM.	ANKARA	TAMAMLAMA	Butik Otel
ÖZKAR İNŞAAT	ANKARA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
BÜYÜKHANLI KARDEŞLER	ANKARA	MODERNİZASYON	Otel
SÜRME Lİ TURİZM	ANKARA	MODERNİZASYON	4 Yıldızlı Otel
ETİT EMİROĞLU TURİZM	ANTALYA	KOMPLE YENİ	Otel
TÜRKMEN TURİZM İNŞAAT	ANTALYA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
ADA ARASI KORKMAZER TURİZM	ANTALYA	KOMPLE YENİ	2 Yıldızlı Otel
AK TURİZM	ANTALYA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
BAYTURAN İNŞAAT VE TURİZM	ANTALYA	KOMPLE YENİ	Otel
GALE Rİ KRİSTAL İNŞ	ANTALYA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
TAÇ TURİZM İNŞAAT .	ANTALYA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
GÜR TURİZM İŞLETMECİLİK	ANTALYA	MODERNİZASYON	3 Yıldızlı Otel
KAPTAN OTELCİLİK TURİZM	ANTALYA	MODERNİZASYON	5 Yıldızlı Otel
POLEN TURİZM YATIRIMLARI	ANTALYA	TAMAMLAMA	4 Yıldızlı Otel.
STAR TURİZM	ANTALYA	TEV Sİ	5 Yıldızlı Otel
KAYA TURİSTİK TESİSLERİ	ANTALYA	YENİLEME	5 Yıldızlı Otel
URAN TURİZM YATIRIMLARI	ANTALYA	YENİLEME	5 Yıldızlı Otel
KEMER TURİSTİK TESİS VE İŞL.	ANTALYA	YENİLEME-MODERN	5 Yıldızlı Otel
AK-KA İNŞAAT TURİZM	ANTALYA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
EMRAH TURİZM İNŞAAT	ANTALYA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
GÜROK TURİZM	ANTALYA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
HERİŞ SERAMİK VE TURİZM	ANTALYA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
KARAKAŞ İNŞAAT	ANTALYA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
MRH TURİZM İNŞ	ANTALYA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
ÖZ-BİL KUMAŞ-TEKSTİL-OTELCİLİK	ANTALYA	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
SERTAŞ TURİZM YATIRIM	ANTALYA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
SOYLU TURİZM YATIRIMLARI	ANTALYA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
YILDIZTAŞI İNŞAAT	ANTALYA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
GÜNEY TURİZM	ANTALYA	MODERNİZASYON	Tatilköyü
OKAN TURİZM YATIRIMLARI	ANTALYA	MODERNİZASYON	5 Yıldızlı Otel
KARDİYOFİZ ÖZEL SAĞLIK HİZ	ANTALYA	TAMAMLAMA	5 Yıldızlı Otel
HANE OTELCİLİK	ANTALYA	TEV Sİ	4 Yıldızlı Otel
SAF- TUR TURİZM	ANTALYA	TEV Sİ	4 Yıldızlı Otel
ALİ KUYUMCU VE OĞULLARI	ANTALYA	TEV Sİ, MODERN	4 Yıldızlı Otel
ECE TURİZM İNŞAAT	ANTALYA	TEV Sİ, MODERN.	5 Yıldızlı Otel
TOPALOĞLU TURİZM İNŞAAT	ARDAHAN	KOMPLE YENİ	Otel
AKBULUT İNŞAAT	AYDIN	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel.
GÖÇTUR TURİZM	AYDIN	KOMPLE YENİ	Özel Belgeli
KARAGÜL OTELCİLİK	AYDIN	YENİLEME	4 Yıldızlı Otel.
BEŞ ER TURİZM İNŞ.	AYDIN	KOMPLE YENİ	Yurt
ESEN TURİZM İŞL.	AYDIN	TEV Sİ	4 Yıldızlı Otel
KURŞUNLAR YAPI MALZEMELERİ	BALIKESİR	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
TEMİZEL TURİSTİK TESİSLERİ	BALIKESİR	YENİLEME	5 Yıldızlı Otel

Konaklama Alanındaki Yatırım Projeleri

Proje Sahibi	Yeri	Proje İçeriği	Tesis Türü
TEMİZEL TURİSTİK TESİSLERİ.	BALIKESİR	MODERNİZASYON	4 Yıldızlı Otel
KARAÇALI OTELCİLİK TUR.	BİLECİK	TEVSİİ-MOD	Otel
GRANT KARTAL TURİZM	BOLU	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
SAROT TERMAL GAYRİMENKUL	BOLU	KOMPLE YENİ	Otel
BURSAŞ TURİZM	BURSA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
DURMAZLAR MAKİNA SANAYİ	BURSA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
SÖNMEZ GIDA VE TURİZM	BURSA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
ATASEL TURİZM ELEKTRİK İNŞAAT	BURSA	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
OBA TERMAL OTEL VE TURİZM İŞL.	BURSA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
ARDES GAYRİMENKUL	ÇANAKKALE	KOMPLE YENİ	Yurt
MASİ TURİZM İŞL. VE OTELCİLİK	ÇANAKKALE	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
SUFFLE ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ	ÇORUM	KOMPLE YENİ	Yurt
MİRBEYUS SPOR KOMPLEKSİ TURİZM	ELAZIĞ	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
MİS-AŞ GIDA İNŞAAT	ELAZIĞ	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
ERZİNCAN TURİZM VE OTELCİLİK	ERZİNCAN	YENİLEME	3 Yıldızlı Otel
ÇAKIR GROUP TURİZM OTELCİLİK	ERZİNCAN	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
ÖZTAN İNŞAAT VE TURİZM	GAZİANTEP	KOMPLE YENİ	Butik Otel
AKFEN GAYRİMENKUL	GAZİANTEP	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
BOZBAĞ TURİZM VE OTELCİLİK	GİRESUN	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
BOĞAZİÇİ TUR. TESİSLERİ	HATAY	KOMPLE YENİ	Otel
ANIL OTOMOTİV	HATAY	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
ÖZBOLAT İNŞAAT TUR.OTELCİLİK	HATAY	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
SUAT ASFUROĞLU	HATAY	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
ÖMER KARCI - TANER KARCI	ISPARTA	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
YEŞİLHAN TURİZM OTELCİLİK	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
CEVAHİR İNŞAAT VE TURİZM	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	Butik Otel
CEVAHİRLER İNŞ.TAAH.	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
ERKO İNŞAAT	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
ERPET TURİZM İNŞAAT	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel,
KOSİFLER OTO	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel,
MAK - YOL İNŞAAT SAN. TURİZM .	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
OPERA TURİZMCİLİK.	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel,
ÖZYURT İNŞAAT TURİZM	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
PALMALI EMLAK	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
PALMIRA TURİZM	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
ŞAHSUVAROĞLU OTOMOTİV	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
ŞENOCAK DIŞ TİCARET VE TURİZM	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	Butik Otel
TAŞYAPI İNŞAAT .	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
DEYAT TURİZM	İSTANBUL	MODERNİZASYON	Otel
PANTUR TURİZM	İSTANBUL	MODERNİZASYON	4 Yıldızlı Otel
SİTE TUR.TİC.İNŞ	İSTANBUL	MODERNİZASYON	5 Yıldızlı Otel
PLATO TURİZM VE OTELCİLİK	İSTANBUL	TAMAMLAMA	4 Yıldızlı Otel
OLCAY TURİZM	İSTANBUL	TEVSİ	5 Yıldızlı Otel
DİKON MÜHENDİSLİK	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
LİMAK İNŞAAT	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
ROTA TEKSTİL TURİZM	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	Otel
ŞEMA TURİZM OTELCİLİK	İSTANBUL	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
DENK TURİZM İNŞAAT YATIRIM İŞL	İSTANBUL	MODERNİZASYON	4 Yıldızlı Otel
AK-AL TURİSTİK TESİS İŞL..	İSTANBUL	YENİLEME	4 Yıldızlı Otel
ÖZTUR TURİZM İŞLETMECİLİĞİ	İZMİR	KOMPLE YENİ	Butik Otel
YEDİ YAPI TURİZM	İZMİR	KOMPLE YENİ	Otel
ÜSTÜN DERİ TURİZM İNŞAAT	İZMİR	TAMAMLAMA	Butik
GÜNEŞ TURİZM.	İZMİR	YENİLEME	2.Sınıf Tatilköyü
DÖNMEZ OTELCİLİK	İZMİR	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
ÖMÜR TURİZM İŞLETMELERİ	İZMİR	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
ŞİRİKÇİOĞLU	K.MARAŞ	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel

Konaklama Alanındaki Yatırım Projeleri

Proje Sahibi	Yeri	Proje İçeriği	Tesis Türü
ALAETTİN ARSLAN	KAHRAMANMARAŞ	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
KILIÇ KARDEŞLER GIDA	KAHRAMANMARAŞ	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
ATILIM İNŞAAT TAAHHÜT TURİZM	KASTAMONU	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
PANORAMA İNŞAAT TURİZM OTEL	KAYSERİ	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
AKA TURİZM	KIRKLARELİ	KOMPLE YENİ	Otel
A PROJE İNŞ.	KONYA	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
ÖZKOÇLAR İNŞAAT TURİZM	KONYA	KOMPLE YENİ	Butik Otel
ALİ BİLİR HALEFLERİ TURİZM	KONYA	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
KOSIFLER OTO	KONYA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
KOSIFLER OTO	KÜTAHYA	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
ORUÇOĞLU PAZAR.TURİZM	MANİSA	KOMPLE YENİ	Otel
BS İNŞAAT TİCARET	MARDİN	KOMPLE YENİ	Özel Belgeli
GÜLÇE GIDA İNŞ.NAKL.	MARDİN	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
KOSIFLER OTO	MARDİN	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
MATİAT TURİZM	MARDİN	TEVSI, MODERN	4 Yıldızlı Otel
YÜCESOY İNŞAAT	MERSİN	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
DEN-ŞAH TURİZM	MERSİN	MODERNİZASYON	5 Yıldızlı Otel
GÖKNAR YAPI TURİZM	MERSİN	KOMPLE YENİ	Otel
ORKA TURİZM İNŞAAT	MUĞLA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
AKBA TURİZM YAT.İNŞ.	MUĞLA	KOMPLE YENİ	Otel
ALBAYRAK GAYRİMENKUL	MUĞLA	KOMPLE YENİ	Apart Otel
ÇİBA TUR YAT	MUĞLA	KOMPLE YENİ	Otel
ANADOLU TURİZM YATIRIMLARI	MUĞLA	TAMAMLAMA	Tur.Kompleksi
OVACIK TURİZM İŞL.	MUĞLA	YENİLEME	Otel
HAPİMAG TURİSTİK YATIRIM	MUĞLA	YENİLEME	Tatil Köyü + Otel
BBK TURİZM	MUĞLA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
MERİL İNŞAAT TURİZM	MUĞLA	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
ÜNİVERSAL TURİSTİK YATIRIMLAR	MUĞLA	KOMPLE YENİ	Otel
İZER OTELCİLİK VE TURİZM İŞL.	MUĞLA	MODERNİZASYON	4 Yıldızlı Otel
ÖZCAN TURİZM VE SEYAHA	MUĞLA	MODERNİZASYON	5 Yıldızlı Otel
VOYAG TURİZM OTELCİLİK	MUĞLA	MODERNİZASYON	Otel
GÖÇAY TURİZM İŞL	MUĞLA	TEVSI	5 Yıldızlı Otel
GALERİA GÖKÇEM PETROL TUR.	NEVŞEHİR	KOMPLE YENİ	Yurt
MİRAS OTELCİLİK	NEVŞEHİR	KOMPLE YENİ	Otel
ABBİ TURİZM	NEVŞEHİR	KOMPLE YENİ	Otel
OSMANİYE OTELCİLİK	OSMANİYE	KOMPLE YENİ	Otel
ARDEŞEN TURİZM YATIRIMLARI	RİZE	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
MAZE TURİZM	RİZE	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
ÖZTAYLAN TURİZM İNŞAAT.	SAKARYA	KOMPLE YENİ	Otel
ÇETİNKAYA.OTELCİLİK	SAMSUN	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
BİLFA İNŞAAT TURİZM	SAMSUN	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
HEYAMOLA TATİL KÖYÜ	SİNOP	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
KUZEY YILDIZI TURİZM	SİNOP	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
SALİH AYVAZ DİNLENME TESİSLERİ	SİVAS	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
KOSIFLER OTO	ŞANLIURFA	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
İZOL İNŞAAT TURİZM	ŞANLIURFA	KOMPLE YENİ	5 Yıldızlı Otel
ACAR OTELCİLİK TURİZM	ŞIRNAK	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
ARSAN ARITMA	TEKİRDAĞ	KOMPLE YENİ	4 Yıldızlı Otel
ORİLAY TURİZM	TOKAT	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
KAZANCIOĞLU OTELCİLİK TURİZM	TRABZON	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
PERTEK TERMAL SAĞLIK	TUNCELİ	KOMPLE YENİ	Otel
MUNZUR TURİZM İNŞ	TUNCELİ	KOMPLE YENİ	3 Yıldızlı Otel
AKSOYLAR TURİZM	VAN	YENİLEME	4 Yıldızlı Otel
HANE YAPI İNŞ	YOZGAT	KOMPLE YENİ	Otel

Firmanızın enerji verimliliğini
artıracak yepyeni bir çözüm:

Akbank Enerji Dostu Kredi.

Akbank'tan, firmanızın enerji maliyetlerini azaltırken, çevreye katkı sağlayacak çok özel bir finansman: Akbank Enerji Dostu Kredi.

Şimdi işyeri, fabrika gibi ticari gayrimenkullerinizin ısıtma, soğutma, aydınlatma sistemlerini yenileyerek, dış cephenizi yalıtarak ya da çevreci enerji kaynaklarına yönelerek enerji verimliliğinizi artırabilirsiniz.

Hemen Müşteri İlişkileri Yöneticiniz ile temasa geçin, Akbank Enerji Dostu Kredi'yle hem firmanız, hem dünyamız için önemli bir adım atın.